№. 147.

ВТОРНИКЪ 24 Декабря. 24 Grudnia. WTOREK

№. 147.

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ KURYER WILEŃSKI

ВЫХОДИТЪ по Вторникамъ, Четвергамъ и Субботамъ.

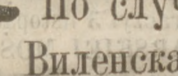
Przedpłata: Roczna: W Wilnie. rs. 10; Z przesyłką — 12. Półroczna: W Wilnie — 5; Z przesyłką — 6.

Kwartalna: W Wilnie — 3; Z przesyłką — 3 k. 50. Miesięczna — 1. Za wiersz ze 40 liter ogłoszenia płaci się k. sr. 17.

WYCHODZI we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Rok 1863.

По случаю праздника Рождества Христова, слѣдующій №. Виленскаго Вѣстника выйдетъ въ Субботу, 28 декабря.

Z powodu Świąt Bożego Narodzenia, następujący N-r Kurjera Wileńskiego wyjdzie w Sobotę 28 grudnia.

СОДЕРЖАНІЕ.

Часть Оффиціальная

ВИЛЬНО.

Прибывшій изъ Варшавы отъ тамошняго революціоннаго комитета, арестованный въ Вильнѣ еще въ Августѣ, обыватель Мечиславъ Дормановскій и здѣшній дворянинъ кандидатъ университета Игнатій Здановичъ, по произведенному надъ ними военному, по полевому уголовному уложенію, суду, оказались виновными: Дормановскій въ томъ, что лично и чрезъ другихъ дѣятельно распоряжался устройствомъ въ Вильнѣ и во всей Виленской губерніи революціонной организаціи, увлекъ въ оную многихъ и принималъ на себя исполненіе важнѣйшихъ порученій отъ высшихъ членовъ организаціи, а Здановичъ не только принадлежалъ къ составу мятежной организаціи въ званіи кассира города, но въ послѣднее время до арестованія его, былъ дѣятельнымъ участникомъ въ новыхъ преступныхъ распоряженіяхъ по устройству оной и вообще выказалъ себя упорнымъ и самымъ вреднымъ заговорщикомъ. За эти преступленія Дормановскій и Здановичъ, по приговору военнаго суда, разсмотрѣнному въ временномъ полевомъ аудиторіатѣ и утвержденному главнымъ начальникомъ края, подвергнуты смертной казни, повѣшеніемъ, 21-го декабря въ 11 часовъ утра въ г. Вильнѣ, на торговой площади.

С.-Петербургъ, 21 декабря.

— Высочайшимъ приказомъ по военному вѣдомству, 18 декабря, назначается: начальникъ III округа корпуса жандармовъ генералъ-маіоръ ТРЕПОВЪ—генералъ-полиціймейстеромъ въ Царствѣ Польскомъ, съ зачисленіемъ по армейской кавалеріи. (Р. Инв. N. 280)

— ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ, по вниманію къ разстроенному здоровью министра статсъ-секретаря царства Польскаго, тайнаго совѣтника ЛЕНСКАГО, Всемилостивѣйше соизволилъ уволить его въ отпускъ за границу, срокомъ на одинъ годъ; исправленіе же должности министра статсъ-секретаря царства Польскаго, со всѣми правами сему званію присвоенными, на время отсутствія тайнаго совѣтника Ленскаго, ЕГО ВЕЛИЧЕСТВУ благоугодно было возложить на товарища его, статсъ-секретаря тайнаго совѣтника ПЛАТОНОВА. (Р. Инв. N. 280)

— Приказомъ по министерству внутреннихъ дѣлъ, 4 декабря, назначены: совѣтники губернскихъ правленій: могилевскаго—статскій совѣтникъ ОКОЛОВИЧЪ, старшимъ совѣтникомъ того же правленія, и ярославскаго—надворный совѣтникъ КЛИРИКОВЪ—совѣтникомъ могилевскаго губернскаго правленія; лѣкарь САДЫКОВЪ исправляющимъ должность ковенскаго городоваго врача; уволенъ отъ службы по прошенію: исправляющій должность ковенскаго городоваго врача, докторъ медицины ЗЫБАЙЛО. (Сѣв Поч. Н. 275)

— Постановленіями Виленскаго губернскаго правленія, столоначальникъ Виленскаго уѣзднаго полицейскаго управленія колл. регистр. ЯБЛОНСКІЙ уволенъ по болѣзни отъ настоящей должности съ причисленіемъ къ дѣламъ сего правленія и съ откомандированіемъ въ распоряженіе Виленскаго уѣзднаго исправника, а на мѣсто его опредѣленъ бухгалтеръ Трокской городовой ратуши кол. секр. СТАНКЕВИЧЪ; столоначальникъ Вил. губ. правленія кол. рег. ГРИГОРОВСКІЙ уволенъ отъ настоящей должности, съ оставленіемъ въ штатѣ правленія, а на мѣсто его опредѣленъ исправ. долж. столоначальника губ. секр. ПѢКАРСКІЙ.

Изъ полученнаго 19 декабря военнаго журнала изъ Виленскаго военнаго округа видно, что вообще въ раіонѣ этого округа спокойствіе можно считать водвореннымъ. Генералъ-лейтенантъ Баклановъ сообщаетъ, что послѣднія три недѣли во ввѣренномъ ему раіонѣ Августовской губерніи не открыто нигдѣ даже слѣдовъ мятежниковъ. Изъ Ломжинскаго уѣзда доносятъ, что противъ мятежниковъ Остроленскаго уѣзда (гдѣ лѣсистая мѣстность благопріятствуетъ ихъ укрытію) постоянно высылаются летучіе отряды, чтобы препятствовать имъ пробираться въ Ломжинскій уѣздъ. Въ продолженіе послѣдняго времени въ раіонѣ Виленскаго генералъ-губернаторства случаи открытія разбѣжавшихся шаекъ были слѣдующіе: военный начальникъ Збойленскаго стана, поручикъ Форсель, настигъ, 25 ноября, близъ дер. Набатки, маленькую конную партію, причемъ 1 мятежникъ убитъ и отбито 7 лошадей.

Въ Ковенской губерніи л.-гв. стрѣлковаго баталіона Императорской фамиліи унтеръ-офицеръ Дымовъ, съ 8-ю стрѣлками, захватилъ близъ мѣстечка Трашкуны (Вилькомірскаго уѣзда), 5 мятежниковъ, въ числѣ которыхъ и бывшаго подпоручика л.-гв. конной артиллеріи Малецкаго *).

Въ Поневѣжскомъ уѣздѣ, у дер. Свили, фельдфебелемъ Фанагорійскаго гренадерскаго полка Шевченко, съ 14 рядовыми, захвачено 16 мятежниковъ, при чемъ взято 10 ружей и 7 лошадей.

Крестьяне Жеймельскаго общества, Григолюнисъ и Памушкевичъ, захватили 2 мятежниковъ съ оружіемъ и представили ихъ военному начальнику. (Р. И. N. 282)

Въ послѣднемъ журналѣ военныхъ дѣйствій въ царствѣ Польскомъ, не упоминается уже ни объ одномъ, имѣющемъ какую бы то ни было важность, дѣлѣ, ни объ одной сколько нибудь значительной партіи,— всѣ дѣйствія ограничиваются поимкой и арестованіемъ одиночныхъ мятежниковъ и уничтоженіемъ слабыхъ остатковъ прежнихъ шаекъ.

Такъ, напримѣръ, въ Плоцкой губерніи, Симбирскаго пѣхотнаго полка прапорщикъ Соболевскій, съ отрядомъ изъ 23 стрѣлковъ и 13 казаковъ, нагналъ, 4 декабря, при дер. Троянкѣ (близъ Вышкова), партію изъ 20 жандармовъ, подъ начальствомъ Соловья; трое жандармовъ изъ этой партіи—сдались, пятеро—погибли въ избѣ, загорѣвшейся во время перестрѣлки; остальные, и съ ними предводитель, ускакали, какъ только началась перестрѣлка.

Въ Варшавской губерніи, въ уѣздахъ Калишскомъ, Конинскомъ, Сѣрадскомъ, Лэнчицкомъ и Велюнскомъ, много мятежниковъ являются въ мѣста своего жительства, прося помилованія и покровительства, а крестьяне сами заявляютъ готовность защищать себя отъ мятежниковъ, прося только дать имъ оружіе.— Во всѣхъ упомянутыхъ уѣздахъ устроивается сельская стража; въ Велюнскомъ же уѣздѣ стража уже образована во всѣхъ почти деревняхъ.

Маіоромъ Гольнбергомъ найдены близъ м. Любранца 72 штуки разнаго оружія, закопаннаго остатками шайки, разбитой 3 декабря отрядомъ капитана Шварца.

Въ Радомской губерніи ничего замѣчательнаго не случилось, а въ Люблинской упоминается одинъ лишь слѣдующій случай: конная шайка, показавшаяся въ окрестностяхъ м. Баранова, послѣ двукратнаго ея пораженія 27 ноября при д. Лендо-Вельке (12 верстъ къ с. з. отъ Лысобокъ), а потомъ при д. Воля-Окшейска, была настигнута еще разъ, 4 декабря, между дд. Жебракъ и Олесница (14 верстъ къ сѣверу отъ м. Сточека) и окончательно уничтожена.

Подробности дѣла 1-го декабря, близъ д. Жицко, о которомъ было заявлено въ нашей газетѣ, заключались въ слѣдующемъ:

Для преслѣдованія конной шайки, появившейся въ Ловичскомъ уѣздѣ, Варшавской губ., высланы были отряды изъ Сохачева и Ловича. Казаки 4 й сотни Донскаго N. 4-го полка ловичскаго отряда, нагнавъ первые у Жицка конную партію, состоявшую изъ 240 всадниковъ, атаковали ихъ; въ это же время уланы сохачевскаго отряда ударили въ лѣвый флангъ шайки; тогда мятежники, окончательно разстроенные, обратились въ бѣгство. Преслѣдованіе продолжалось до Вислы и по ея берегу, до 9 часовъ вечера; причемъ, прижатые къ рѣкѣ, многіе изъ мятежниковъ обрывались въ Вислу, а другіе искали спасенія, стараясь ее переплыть, но большею частью потонули. Изрублено болѣе 30 мятежниковъ; по показанію плѣнныхъ, утонуло около того же числа; въ плѣнъ взято 15 человѣкъ и, сверхъ того, войсками отбито 33 лошади. Наша потеря заключается въ одномъ раненомъ. (Р. Инв. N. 279)

Приказомъ г. военнаго министра, помѣщеннымъ въ прошломъ нумерѣ нашей газеты, объявлено о Высочайшемъ утвержденіи положенія объ уѣздныхъ жандармскихъ командахъ въ 6-ти сѣверо-западныхъ губерніяхъ: Виленской, Ковенской, Гродненской, Минской, Могилевской и Витебской. Команды эти, числомъ 55, формируются съ цѣлію усиленія средствъ мѣстной администраціи. Въ составѣ ихъ полагается 1 штабъ или оберъ-офицеръ, въ званіи *начальника уѣзднаго жандармскаго управленія*, и вмѣстѣ начальника команды и 31 строевыхъ нижнихъ чиновъ. Въ инспекторскомъ отношеніи команды состоятъ въ вѣдѣніи начальства корпуса жандармовъ и подчиняются начальнику 4 округа корпуса жандармовъ на тѣхъ же основаніяхъ, какъ подчиняются нынѣ окружнымъ начальникамъ и всѣ существующія уже жандармскія команды. Въ служебномъ же отношеніи команды подчиняются Виленскому военному, Гродненскому, Ковенскому и Минскому генералъ-губернатору, инструкціею котораго опредѣляются ихъ обязанности. Генералъ-губернаторъ можетъ, если признаетъ нужнымъ, не выходя изъ общей численности чиновъ всѣхъ уѣздныхъ жандармскихъ ко-

*) Малецкій казненъ уже,—повѣшеніемъ,—въ г. Вилькомірѣ 9 ноября.

TREŚĆ

Część Urzędowa.

WILNO.

— Przybyły z m. Warszawy od tamecznego komitetu rewolucyjnego, aresztowany w Wilnie jeszcze w sierpniu, obywatel Mieczysław Dormanowski i tutejszy szlachcic kandydat uniwersytetu Ignacy Zdanowicz, po odbytym nad nimi sądzie wojennym według doraźnego kodeksu karnego, uznani zostali winnymi: Dormanowski tego, iż osobiście i przez innych czynnie zajmował się urządzeniem w Wilnie i w całéj gubernji wileńskiéj rewolucyjnéj organizacji, pociągnął do niéj wielu i przyjmował na się wykonanie ważniejszych poleceń od wyższych członków organizacji, a Zdanowicz nietylko że należał do składu buntowniczéj organizacji z tytułem kassjera miasta, lecz ostatniemi czasy przed aresztowaniem go, był czynnym wspólnikiem nowych występnych rozporządzeń co do urządzenia takowéj i w ogóle okazał się uporczywym i najszkodliwszym spiskującym. Za te przestępstwa Dormanowski i Zdanowicz z wyroku sądu wojennego rozpatrzonego w czasowym Polowym Audytorjacie i zatwierdzonego przez głównego naczelnika kraju ulegli karze śmierci przez powieszenie 21 grudnia o godzinie 11 z rana w m. Wilnie na placu targowym.

St.-Petersburg 21 grudnia.

— Naczelnik III okręgu korpusu żandarmów jenerał-major TREPOW — mianowany został jenerał - policmejstrem w Królestwie Polskiem z zaliczeniem do kawalerji armji.

— CESARZ JEGO MOŚĆ, zważając na zrujnowane zdrowie ministra sekretarza stanu Królestwa Polskiego radcy tajnego ŁĘSKIEGO Najmiłościwiej raczył uwolnić jego za urlopem za granicę na rok jeden; spełnienie zaś obowiązku ministra sekretarza stanu Królestwa Polskiego, ze wszelkiemi prawami do téj godności przywiązanemi na czas nieobecności radcy tajnego Łęskiego JEGO CESARSKA MOŚĆ raczył polecić towarzyszowi jego, sekretarzowi stanu radcy tajnemu PŁATONOWOWI. (Inw. ross.)

— Rozkazem w ministerjum spraw wewnętrznych, 4 grudnia: radca rządu gubernjalnego mohylewskiego radca stanu Okołowicz mianowany został starszym radcą tegoż rządu — a jarosławskiego, radca dworu Kliryków — radcą mohylewskiego rządu gubernjalnego; lekarz Sadykow — pełniącym obowiązek kowieńskiego lekarza miejskiego; pełniący obowiązek kowieńskiego lekarza miejskiego doktor medycyny Zybajło uwalnia się od służby na własną prośbę. (Pocz. P. N. 275).

— Przez postanowienia Wileńskiego rządu gubernjalnego, Naczelnik stołu wileńskiego powiatowego zarządu policyjnego regestr. kollegjal. JABŁOŃSKI uwalnia się z powodu choroby i zalicza się przy wileńskim sprawniku, a na jego miejsce mianowany buchalter trockiego ratusza miejskiego sekr. kol. STANKIEWICZ; Naczelnik stołu wil. rządu gub. reg. kol. GRYGOROWSKI uwalnia się od obowiązku z zaliczeniem przy rządzie gubernjalnym, a na jego miejsce do pełnienia obowiązku mianuje się sekr. gub. PIEKARSKI.

— Z otrzymanego wczoraj dziennika wojennego z wileńskiego okręgu wojennego, widać, iż w ogóle w rajonie tego okręgu spokój może się uważać za przywrócony. Jenerał-porucznik Bakłanow donosi, iż w ciągu ostatnich trzech tygodni w powierzonym mu rajonie gubernji augustowskiéj nie odkryto nigdzie ani śladu powstańców.

Z łomżyńskiego powiatu donoszą, iż przeciw powstańcom ostrołęckiego powiatu (gdzie miejscowość leśna sprzyja ich kryjówkom) ciągle posyłają się lotne oddziały dla przeszkodzenia im przejścia do pttu. łomżyńskiego.

W ostatnich czasach w rajonie wileńskiego jenerał-gubernatorstwa wypadki odkrycia rozproszonych band były następne: wojenny naczelnik zbojleńskiego cyrkułu porucznik Forsel doścignął 25 listopada koło w. Nabatki maleńką konną partję, przyczém 1 powstaniec został zabity i odbito 7 koni.

W gubernji kowieńskiéj l. gw. bataljonu strzelców CESARSKIEJ Familji podoficer Dymow, z 8 strzelcami schwytał koło m. Traszkun (pttu wilkomirskiego) 5 powstańców, w których liczbie b. podporucznika l. gw. konnéj artylerji Maleckiego. *)

W poniewiezkim powiecie koło w. Świle feldfebel fanagoryjskiego pułku grenadjerów Szewczenko, z 14 żołnierzami schwytał 16 powstańców, przyczém wzięto 10 fuzji i 7 koni.

Włościanie żejmelskiéj gromady Grygolunis i Pamuszkiewicz schwytali 2 powstańców z bronią i przedstawili ich do wojennego naczelnika. (Ross. Inw.)

W ostatnim dzienniku działań wojennych w Królestwie Polskiém, niewspomina się już o żadnéj choć cokolwiek znaczniejszéj partji, wszystkie działania składają się z chwytania i aresztowania pojedyńczych powstańców i niszczenia słabych szczątek uprzednich band.

Tak np. w płockiéj gubernji, symbirskiego pieszego pułku chorąży Sobolewski z oddziałem z 23 strzelców i 13 kozaków dopędził 4 grudnia pod Trojanką (koło Wyszkowa) partję z 20 żandarmów pod dowództwem Słowika; trzech żandarmów z téj partji poddało się, pięciu zginęło w chacie podczas strzelania; a pozostali i sam dowódca uciekli przy samym początku strzelania.

W gubernji warszawskiéj, w powiatach kaliskim, konińskim, sieradzkim, łęczyckim i wieluńskim, wiele powstańców stawi się na miejsce swego pobytu, prosząc przebaczenia i opieki, a włościanie sami okazują gotowość bronić się od powstańców, prosząc tylko o broń. We wszystkich rzeczonych powiatach urządza się straż wiejska; a w wieluńskim powiecie takowa już jest uorganizowaną prawie po wszystkich wsiach.

Major Holnberg znalazł koło m. Lubrańca 72 sztuk różnéj broni, zakopanéj przez szczątki bandy, rozbitéj 3 grudnia przez kapitana Szwarca.

W gubernji radomskiéj nic ważniejszego nie miało miejsca, a w lubelskiéj wspomina się o jednym tylko wypadku: konna banda w okolicach m. Baranowa po dwukrotném jéj rozbiciu 27 listopada koło w. Lendo-Wielkie (12 wiorst na półn. z. od Łysoboki) a potém pod Wolą-Okrzejską, została doścignięta jeszcze raz między ww. Żebrakiem i Oleśnicą (14 wiorst na półn. od m. Stoczka) i ostatecznie zniesiona.

Szczegóły potyczki 1 grudnia koło w. Życka (podanéj w N. 275 In. Ros.) były następne:

Dla ścigania konnéj bandy w pow. Łowickim gub. warszawskiéj posłane były oddziały z Sochaczewa i Łowicza. Kozacy 4-éj seciny dońskiego N. 4 pułku z łowickiego oddziału, dopędziwszy pierwsi konną bandę pod Życkiem, składającą się ze 240 jeźdźców, zaatakowali ich; wtedy ułani sochaczewskiego oddziału uderzyli na lewe skrzydło bandy, poczém powstańcy ostatecznie zdezorganizowani pierzchnęli. Ściganie ciągnęło się aż do Wisły i po jéj nabrzeżu, do 9 godziny wieczorem; przyczém przyciśnięci do rzeki wielu z powstańców pospadało do Wisły, a inni ratując się chcieli ją przepłynąć lecz w większéj części utonęli. Zabito z górą 30 powstańców; według wskazania jeńców utonęło prawie tyleż tego samego dnia; w niewolę wzięto 15 ludzi i prócz tego wojsko odbiło 33 koni. Nasza strata składa się z 1 rannego.

— Rozkazem ministra wojny podanym w jednym z uprzednich numerów Inw. Ross. ogłoszono o Najwyżéj zatwierdzonéj ustawie względem powiatowych żandarmskich komend w 6-u północno-zachodnich gubernjach: wileńskiéj, kowieńskiéj, grodzieńskiéj, mińskiéj, mohylewskiéj i witebskiej. Komendy te w liczbie 55-u formują się w celu wzmocnienia środków administracji miejscowéj. Do składu naznacza się 1 sztab albo ober-oficer, z tytułem „naczelnika powiatowego zarządu żandarmskiego" i zarazem naczelnika komendy i 31 szeregowych żołnierzy. W inspektorskim stosunku komendy zostają pod zarządem naczelnika korpusu żandarmów, na tych samych zasadach, jak obecnie upodwładniają się naczelnikom okręgowym wszystkie już istniejące komendy żandarmskie. Pod względem zaś służbowym komendy te podlegają Wileńskiemu wojennemu, Grodzieńskiemu, Kowieńskiemu i Mińskiemu jenerał gubernatorowi, którego instrukcja określa ich obowiązki. Jenerał-gubernator może, jeśli uzna potrzebném, nie wychodząc z ogólnéj liczby stopni wszystkich powiatowych komend żandarmskich, utrzymywać żandarmów w jednych powiatach mniéj, w innych

*) Malecki został powieszony w Wiłkomierzu 9 grudnia z wyroku sądu.

мандъ, содержать жандармовъ въ однихъ уѣздахъ менѣе, въ другихъ болѣе, и перемѣщать изъ однихъ уѣздовъ въ другіе. При томъ самое формированіе командъ предоставляется усмотрѣнію генералъ-губернатора, не вдругъ, или всѣхъ одновременно, а примѣняясь къ мѣстнымъ обстоятельствамъ и средствамъ. Нижніе чины, поступающіе въ составъ жандармскихъ командъ, должны быть вполнѣ благонадежные, грамотные и здоровые. Разрѣшается принимать и отставныхъ, но не менѣе, какъ на 5-ти лѣтній срокъ и съ предварительнымъ условіемъ, что и ранѣе этого срока могутъ быть уволены по неблагонадежности или несоотвѣтственности. Въ формируемыя нынѣ жандармскія команды чины польскаго происхожденія и католическаго исповѣданія не допускаются. (Р. Инв. N. 280)

Объ измѣненіи порядка увѣщанія совратившихся изъ вѣры православной въ расколъ. Государственный совѣтъ, въ департаментѣ законовъ и въ общемъ собраніи, разсмотрѣвъ представленіе управляющаго министерствомъ юстиціи объ измѣненіи порядка увѣщанія совратившихся изъ вѣры православной въ расколъ, согласно, въ существѣ, съ заключеніемъ его, управляющаго министерствомъ, основанныхъ на отзывѣ святѣйшаго сунода и принятымъ главноуправляющимъ вторымъ отдѣленіемъ Собственной ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА канцеляріи, мнѣніемъ положилъ: I. Статью 75-ю устава о предупр. и пресѣч. преступл. (св. зак. 1857 г. т. XIV) изложить такъ: „Православные, въ случаѣ совращенія въ расколъ, назидаются, по усмотрѣнію духовнаго начальства, въ истинной вѣрѣ и увѣщаются, чрезъ мѣстныхъ священниковъ, миссіонеровъ или другихъ лицъ, назначаемыхъ епархіальнымъ начальствомъ. Но такія назиданія и увѣщанія производятся надъ совращенными безъ отвлеченія ихъ отъ мѣстъ ихъ жительства и отъ обыкновенныхъ ихъ трудовъ и занятій.“ II. Послѣднюю часть ст. 216 улож. о наказаніяхъ (св. зак. т. XV кн. 1) со словъ: „совратившіеся изъ вѣры православной“ отмѣнить. ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО таковое мнѣніе государственнаго совѣта Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить, 4-го ноября 1863 г. (Сѣв. Поч. Н. 271)

О дозволеніи владѣльцамъ имѣній, взятыхъ въ опеку за недоимки, свободно проживать въ сихъ имѣніяхъ. Государственный совѣтъ, въ общемъ собраніи, разсмотрѣвъ заключеніе соединеннаго присутствія главнаго комитета объ устройствѣ сельскаго состоянія и департаментовъ законовъ и государственной экономіи государственнаго совѣта, по представленію министра финансовъ о дозволеніи помѣщикамъ имѣній, взятыхъ въ опеку за недоимки, свободно проживать въ сихъ имѣніяхъ, мнѣніемъ положилъ: статьи 675 и 676 уст. о под. (св. зак. т. V изд. 1857 г.) изложить въ слѣдующемъ видѣ: „При взятіи помѣщичьяго имѣнія за недоимку въ опеку, владѣльцу дозволяется свободное проживаніе въ имѣніи, съ правомъ хозяйственныхъ распоряженій землею, оставшеюся за надѣломъ крестьянъ, въ его распоряженіи, съ тѣмъ, чтобы вырученные доходы владѣлецъ, за отчисленіемъ необходимаго на его содержаніе по назначенію опекуна, вносилъ своевременно въ уѣздное казначейство для пополненія числящейся на имѣніи недоимки. Собираніе же съ крестьянъ оброчныхъ денегъ, сколько таковыхъ опредѣлено платить помѣщику, остается на обязанности опекуна, который наблюдаетъ также за всѣми хозяйственными распоряженіями владѣльца и заботится, чтобы выручаемые доходы своевременно вносимы были владѣльцемъ на пополненіе недоимки. Въ случаѣ дѣйствій владѣльца, клонящихся ко вреду казны, хотя онъ и не удаляется изъ своего имѣнія, но опекунъ, устранивъ его отъ управленія онымъ, принимаетъ на себя непосредственное распоряженіе имѣніемъ владѣльца, впредь до пополненія числящейся наономъ недоимки, на основаніи установленныхъ на этотъ предметъ узаконеній.“ ЕГО ИМПЕРАТОРСКОЕ ВЕЛИЧЕСТВО воспослѣдовавшее мнѣніе, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить, 18 ноября 1863 года. (Сѣв. Поч. Н. 276)

ВѢДОМОСТЬ

о суммахъ, слѣдующихъ въ 1864 году по каждой губерніи въ налогъ съ недвижимыхъ имуществъ въ городахъ, посадахъ и мѣстечкахъ.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ Царскомъ Селѣ,
26-го ноября 1863 года.

НАИМЕНОВАНІЕ ГУБЕРНІЙ.	Суммы налога, слѣдующія съ каждой губерніи. Рубли.
Архангельская	13,840
Астраханская	27,080
Виленская	29,070
Витебская	25,000
Владимірская	21,020
Вологодская	10,630
Волынская	57,580
Воронежская	29,890
Вятская	14,200
Гродненская	30,250
Екатеринославская	80,060
Казанская	37,910
Калужская	29,030
Кіевская	83,330
Ковенская	23,500
Костромская	16,110
Курляндская	20,330
Курская	33,070
Лифляндская	49,360
Минская	21,470
Могилевская	24,350
Московская	191,550
Нижегородская	31,580
Новгородская	19,570
Олонецкая	4,540
Оренбургская	25,070
Орловская	58,120
Пензенская	25,120
Подольская	27,060
Пермская	21,500
Полтавская	40,020
Псковская	13,600
Рязанская	24,710
Самарская	21,050
С.-Петербургская	354,960
Саратовская	68,470
Симбирская	20,370
Смоленская	18,020
Ставропольская	14,440
Таврическая	37,910
Тамбовская	45,810
Тверская	43,740
Тульская	36,620
Харьковская	59,530
Херсонская	110,470
Черниговская	36,180
Эстляндская	13,960
Ярославская	26,840
Итого по всѣмъ губерніямъ	2,075,900

(Сѣв. Поч. N. 273.)

Объ учрежденіи въ мѣстечкѣ Полангенъ купеческой для евреевъ гильдіи.

1863 г., ноября 3-го.

Въ исполненіе состоявшагося 20 февраля сего года опредѣленія правительствующаго сената, управляющій министерствомъ юстиціи передалъ въ еврейскій комитетъ на разсмотрѣніе дѣло объ учрежденіи въ мѣстечкѣ Полангенъ для евреевъ купеческой гильдіи.

Еврейскій комитетъ, принимая въ соображеніе: 1) что по дѣйствующимъ законамъ, лица, принадлежащія къ еврейскому обществу въ мѣстечкѣ Полангенъ, могутъ, по несуществованію въономъ установленныхъ для прочихъ городскихъ поселеній курляндской губерніи сословныхъ гильдій, брать купеческія на торговлю свидѣтельства не иначе, какъ приписавшись для сего собственно къ одному изъ другихъ городскихъ обществъ, затрудненіе, которое было бы устранено учрежденіемъ въ означенномъ мѣстечкѣ купеческой для евреевъ гильдіи и 2) что такая мѣра, вмѣстѣ съ тѣмъ, послужила бы и къ нѣкоторому развитію мѣстной торговли, съ улучшеніемъ благосостоянія общества, полагалъ: разрѣшить учрежденіе въ мѣстечкѣ Полангенъ купеческой для евреевъ гильдіи, о чемъ представить на благоусмотрѣніе ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА.

ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ положеніе комитета Высочайше утвердить соизволилъ, 3-го ноября 1863 г., Собственноручною ЕГО ВЕЛИЧЕСТВА на журналѣ еврейскаго комитета резолюціею: „*Исполнить*.“ (Бир. Вѣд. Н. 439)

Объ измѣненіи порядка взиманія и размѣра акцизнаго и патентнаго сбора съ пиво и медоваренія.

1863 года, ноября 4-го.

Вслѣдствіе представленія министра финансовъ, объ измѣненіи порядка взиманія и размѣра акцизнаго и патентнаго сбора съ пиво и медоваренія, государственный совѣтъ, Высочайше утвержденнымъ 10 сего декабря, мнѣніемъ положилъ: I. Въ измѣненіе ст. 166, 173, 175 и примѣчанія къ ней, 200 и примѣчанія къ ней, 202 и 203, Высочайше утвержденнаго 4-го іюля 1861 года, положенія о питейномъ сборѣ, постановить: 1) ст. 166. Пивоваренный заводъ можетъ быть устроенъ по совокупной емкости заторнаго чана и пивоваренного котла не менѣе 50 ведръ, а медоваренный, если онъ устроенъ отдѣльно отъ пивовареннаго, не менѣе 10 ведръ емкости котла; 2) ст. 173. Назначеніе числа заторовъ въ сутки зависитъ отъ пивовареннаго заводчика, однако же, не болѣе трехъ. Число заторовъ и промежутокъ времени отъ одного затора до другаго должны быть одинаковы во всѣ дни, назначенные для производства заторовъ по избранному, въ объявленіи заводчика, сроку пивоваренія. Если же заводъ можетъ производить 2 или 3 затора или вари въ сутки, то объявленіе меньшаго числа ежедневно заторовъ допускается въ томъ лишь случаѣ, когда заводчикъ желаетъ производить не болѣе одного или двухъ заторовъ или варей во весь избранный имъ срокъ пиво и медоваренія; 3) ст. 175. Заводчикъ, желающій производить пиво или медовареніе, обязанъ, до начатія онаго, заблаговременно подать надзирателю акцизнаго сбора объявленіе, обозначивъ въ немъ: а) срокъ пиво и медоваренія, т. е. когда предполагаетъ оное начать и кончить; б) каждый ли день въ теченіе этого срока будетъ производить пивные заторы или вари меда; если же только въ нѣкоторые дни, то въ какіе именно; в) по сколько пивныхъ заторовъ или варей меда желаетъ производить въ назначенные дни и въ какое время дня начнетъ каждый заторъ приблизительно, напримѣръ: утромъ, въ полдень, вечеромъ или въ такомъ то часу; г) какую будетъ употреблять для этого посуду, подлежащую оплатѣ акцизомъ, съ обозначеніемъ емкости оной; и д) сколько по этой емкости будетъ причитаться акциза за срокъ, на который испрашивается дозволеніе. *Примѣчаніе.* Назначеніе, за сколько дней до начала пиво и медоваренія заводчикъ долженъ подать объявленіе, предоставляется усмотрѣнію мѣстнаго акцизнаго управленія, которое, въ этомъ отношеніи, принимаетъ въ основаніе болѣе или менѣе близкое разстояніе завода отъ мѣстопребыванія должностнаго лица акцизнаго управленія; но ни въ какомъ случаѣ нельзя требовать, чтобы объявленіе было подаваемо болѣе 5 дней до начатія пиво или медоваренія. Продолжительность срока пиво и медоваренія предоставляется усмотрѣнію заводчика; 4) ст. 200. Акцизъ съ пивоваренія взимается по вмѣстимости (въ ведрахъ) заторныхъ чановъ и пивоваренныхъ котловъ и по числу разрѣшенныхъ заторовъ. *Примѣчаніе.* Подъ именемъ заторнаго чана разумѣется всякая посуда, въ которой производится затираніе пивоваренныхъ припасовъ, а подъ именемъ пивовареннаго котла—всякая посуда, употребляемая для варенія сусла. Котлы, служащіе для нагрѣванія воды, предназначенной для полосканія посуды, должны быть снабжены несъемными колпаками, или же находиться въ помѣщеніи, отдѣленномъ стѣною или перегородкою отъ того, въ которомъ производится пиво и медовареніе; 5) ст. 202. Акцизъ съ медоваренія взимается по вмѣстимости медоваренныхъ котловъ и числу дней, въ которые, по объявленію, будетъ производиться медовареніе; 6) ст. 203. Акцизъ съ каждаго пиво и медовареннаго завода вносится заводчикомъ въ уѣздное казначейство, впередъ за всѣ дни, въ которые разрѣшено производить пиво и медовареніе. II. Статью 201 и примѣчаніе къ ней отмѣнить. III. Статьи 176 и 177 дополнить слѣдующими примѣчаніями: 1) *Примѣчаніе* къ ст. 176. Заводчикъ можетъ, если пожелаетъ, вносить акцизъ въ казначейство и до подачи объявленія въ акцизное управленіе, впередъ за одинъ или нѣсколько пивныхъ заторовъ или дней медоваренія: подъ одну или нѣсколько квитанцій, на которыхъ, согласно объявленію заводчика, должно быть означено: когда, въ какой заводъ, по какой емкости посуды, за сколько дней пивныхъ заторовъ или дней медоваренія, и какая именно сумма принята въ казначейство. Квитанціи эти, по мѣрѣ надобности, заводчикъ представляетъ въ акцизное управленіе, при установленномъ объявленіи, для полученія свидѣтельства на такой срокъ пиво или медоваренія и на то число пивныхъ заторовъ или дней медоваренія, которые онъ покажетъ въ объявленіи и за которые уплаченъ акцизъ. 2) *Примѣчаніе* къ ст. 177. Снятіе печатей съ посуды и объявленіе свидѣтельства предъ каждымъ срокомъ пиво и медоваренія, а по окончаніи онаго опечатаніе посуды, могутъ быть поручаемы, въ случаѣ необходимости, и надсмотрщикамъ ближайшихъ винокуренныхъ заводовъ: въ случаѣ же неприбытія къ назначенному времени должностныхъ лицъ акцизнаго управленія, то и другое производится, по приглашенію заводчика, должностнымъ лицомъ мѣстной городской, земской или сельской полиціи, при трехъ постороннихъ свидѣтеляхъ, о чемъ и составляется актъ за общимъ ихъ подписаніемъ. Тѣмъ же порядкомъ опечатывается заводская посуда и въ томъ случаѣ, когда промежутокъ времени отъ одного затора и вари до другаго въ продолженіе объявленнаго заводчиками срока превышаетъ 3 дня. IV. Въ измѣненіе подлежащихъ статей, Высочайше утвержденнаго

więcéj i przenosić z jednych powiatów do drugich. Nadto samo formowanie komend zostawia się do uwagi jenerał-gubernatora, nie odrazu albo też wszystkich jednocześnie, lecz stosownie do okoliczności miejscowych i środków. Żołnierze wstępujący do składu komend żandarmskich powinni być zupełnie godni zaufania, piśmienni i zdrowi. Dozwala się przyjmować i dymissjonowanych, lecz nie mniéj jak na lat pięć i z warunkiem, że i wcześniéj mogą być uwolnieni z powodu nie zaufności lub nieodpowiedności. Do formujących się obecnie komend żandarmskich stopnie pochodzenia polskiego i katolickiego wyznania nie przypuszczają się. (Inw. Ros.)

O zmianie kolei upominania tych, którzy przechodzą z prawosławja na roskoł. Rada państwa w departamencie praw i w ogólném zgromadzeniu, rozpatrzywszy przełożenie zarządzającego ministerstwem sprawiedliwości o zmianie kolei upominania tych, którzy przechodzą z prawosławja na roskoł, zgodnie, w istocie rzeczy, z decyzją jego zarządzającego ministerstwem zasadzającą się na odezwie najświątobliwszego synodu i przyjętą przez zarządzającego drugim oddziałem Własnéj JEGO CESARSKIEJ MOŚCI kancelarji, zdaniem postanowiła: I. artykuł 75-y ustawy o zapob. wyst. (zb. pr. 1857 r. t. XIV) ogłosić następnie: „Prawosławni, w razie przejścia na roskoł, powinni być upominani podług uwagi zwierzchności duchownéj w wierze prawdziwéj i nauczani przez miejscowych kapłanów, missjonarzów, lub inne osoby przeznaczane od władzy djecezalnéj. Lecz takowe upomnienia i nauki apostaci powinni pobierać bez wydalania ich z miejsc zamieszkania i odrywania od zajęć i prac zwyczajnych“ II. Ostatnią część art. 216 kod. kar. (zb. pr. t. XV ks. 1 od słów:“ apostaci wiary prawosławnéj“ znieść.—JEGO CESARSKA MOŚĆ takowe zdanie rady państwa Najwyżéj zatwierdzić raczył i wykonać rozkazał 4 listopada 1863 r. (Pocz. Półn.)

O dozwoleniu właścicielom majątków zabranych pod opiekę swobodnie mieszkać w tych majątkach. Rada państwa w ogólném zgromadzeniu, rozpoznawszy decyzję połączonego zgromadzenia komitetu głównego, o urządzeniu stanu wiejskiego i departamentów praw, oraz ekonomji państwa; na przedstawienie ministra skarbu, o dozwoleniu właścicielom majątków zabranych pod opiekę za zaległości, swobodnie mieszkać w tych majątkach zdaniem postanowiła: artykuły 675 i 676 ust. o pod. (zb. pr. t. V. 1857 r.) wyrazić następnie: „Przy zabraniu obywatelskiego majątku za zaległości pod opiekę, właścicielowi dozwala się swobodnie mieszkać w majętności, z prawem rozporządzeń rolniczych nad ziemią, pozostającą po wydzieleniu włościanom w jego rozporządzalności, z tém, żeby wyręczane dochody, obywatel po obliczeniu nieodzownéj summy na swe utrzymanie według przeznaczenia opiekuna, opłacał w swoim czasie do kassy powiatowéj dla opłacenia liczącéj się na majątku zaległości. Pobieranie zaś od włościan czynszu, ile takowego wypada opłacać obywatelowi, należy do obowiązków opiekuna, który też baczy na wszystkie rozporządzenia gospodarskie obywatela i doziera, aby otrzymywane przez obywatela dochody w swoim czasie uiszczane były na rachunek zaległości. W razie czynności gospodarza, dążących do uszczerbku skarbu, chociaż on i nieusuwa się z majątku swego, lecz opiekun usunąwszy go od zarządu majątkiem przyjmuje na się bezpośrednie rozporządzenie majątkiem obywatela aż do opłacenia liczącéj się na onym zaległości, na mocy wydanych w tym celu przepisów prawa. JEGO CESARSKA MOŚĆ takowe zdanie Najwyżéj zatwierdzić raczył i rozkazał wykonać 18 listopada 1863 roku. (Pocz. półn. N. 275.)

WIADOMOŚĆ

o summach należących za 1864 rok w każdéj gubernji jako podatek od nieruchomości po miastach, osadach i miasteczkach.

Na oryginale Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego“

W Carskiem Siole,
26 listopada 1863 roku.

NAZWISKO GUBERNIJ.	Summy poboru należne od każdéj gubernji. Rubli.
Archangielska	13,840
Astrachańska	27.080
Wileńska	29,070
Witebska	25,000
Włodzimierska	21,020
Wołogodzka	10.630
Wołyńska	57,580
Woroneżska	29,890
Wjatska	14.200
Grodzieńska	30,250
Jekaterynosławska	80,060
Kazańska	37,910
Kałużska	29,030
Kijowska	83,330
Kowieńska	23,500
Kostromska	16,110
Kurlandzka	20,330
Kurska	33,070
Lifliandzka	49,360
Mińska	21,470
Mohylewska	24,350
Moskiewska	19 ,550
Niżegorodzka	31,580
Nowgorodzka	19,570
Ołoniecka	4,540
Orenburgska	25,070
Orłowska	58,120
Penzeńska	25,130
Podolska	27,060
Permska	21,500
Połtawska	40,020
Pskowska	13,600
Riazańska	24,710
Samarska	21,050
St.-Petersburgska	354,960
Saratowska	6[illegible],470
Symbirska	20,370
Smoleńska	18,020
Stawropolska	14,440
Taurycka	37,910
Tambowska	45,810
Twerska	43,740
Tulska	36,620
Charkowska	59,530
Chersońska	110,470
Czernihowska	36,180
Estlandzka	13,960
Jarosławska	26,840
W ogóle we wszystkich gubernjach	2,075,900

(Pocz. półn. P N. 273.)

O ustanowieniu w miasteczku Połądze kupieckiéj dla żydów gildy 3 listopada 1863 r.

W wykonaniu decyzji senatu rządzącego z 20 lutego b. r. zarządzający ministerstwem sprawiedliwości, oddał do komitetu żydowskiego na rozpoznanie sprawę o ustanowieniu w m. Połądze kupieckiéj gildy dla żydów.

Komitet żydowski, zważywszy: 1) iż wedle praw istniejących, osoby należące do gminy żydowskiéj w m. Połądze mogą, z powodu nieistnienia w niém ustanowionych dla innych osad miejskich gub. kurlandzkiéj gild stanowych, wyjednywać kupieckie świadectwa na handel nieinaczéj jak przypisując się w tym celu do innych gmin miejskich, powikłanie, które mogłoby być usuniętém przez założenie w rzeczoném miasteczku kupieckiéj dla żydów gildy, i 2) że taki środek zarazem przyczyniłby się do rozwoju handlu miejscowego z polepszeniem dobrobytu gminy, postanowił: dozwolić na ustanowienie w m. Połądze kupieckiéj dla żydów gildy, o czém przedstawić na rozpatrzenie JEGO CESARSKIEJ MOŚCI.

CESARZ JEGO MOŚĆ decyzję komitetu Najwyżéj zatwierdzić raczył 3 listopada 1863 roku własnoręczną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI na dzienniku żydowskiego komitetu rezolucją „Wykonać.“ (W. Giełd.)

O zmianie kolei pobierania oraz ilości akcyzy i patentowego poboru od warzenia piwa i miodu.

1863 roku 14 grudnia.

W skutek przedstawienia ministra skarbu o zmianie kolei pobierania oraz ilości akcyzy i poboru patentowego od piwo-i miodowarstwa rada państwa Najwyżéj zatwierdzoném 10 grudnia zdaniem postanowiła: I. Zamiast art. 166, 173, 175 i uwagi do onegoż, 200 i uwagi do onegoż, 202 i 203 Najwyżéj zatwierdzonéj 4 lipca 1861 r. ustawy o poborze trunkowym postanowić: 1) Art. 165. Piwowarnia może być urządzona podług ogólnéj objętości kadzi zaciernéj i kotła piwnego, nie mniéj 50 wiader objętości, a miodowarnia, jeżeli urządzona oddzielnie od piwowarni, nie mniéj 10-u wiader objętości kotła. 2) Art. 173. Oznaczenie liczby zacierów na dobę zależy od piwowara, jednakże nie więcéj nad trzy. Liczba zacierów i czas od jednego do drugiego zacieru powinny być jednostajne we wszystkie dni przeznaczone dla zacierów podług wybranego w deklaracji piwowara terminu piwowarstwa. Jeśli zaś zakład może odbywać 2 lub 3 zaciery lub wary na dobę, to deklarowanie mniejszéj liczby codziennéj zacierów może być dozwolone w takim tylko razie, kiedy piwowar życzy robić niewięcéj jak jeden lub dwa zaciery lub wary przez cały wybrany przez niego termin dla piwo- i miodowarstwa. 3) Art. 175. Producent, życzący wyrabiać piwo lub miód, obowiązany jest przed rozpoczęciem warzenia zawczasu podać dozórcy poboru akcyznego deklarację, wyrażając w niéj: a) termin piwo-i miodowarstwa, t. j. kiedy ma rozpocząć takowe i ukończyć; b) czy każdego dnia w tym przeciągu czasu będzie robił zaciery piwne lub wary miodu, jeśli zaś tylko w dni pewne, to w jakie mianowicie; c) po ile piwnych zacierów lub warów miodu życzy robić w naznaczone dni i o jakim czasie każdego dnia zacznie mniéj lub więcéj naprzykład: z rana, w południe, wieczorem albo o takiéj godzinie, d) jakiego ma używać na to naczynia ulegającego opłacie akcyzy, z wyrażeniem objętości onego; i d) ile podług téj objętości należeć będzie akcyzy za czas, w którym wyjedna sobie pozwolenie. Uwaga. Oznaczenie, na ile dni przed zaczęciem piwo-i miodo-warstwa życzący ma podać deklarację, zależy od uwagi miejscowego zarządu akcyznego, który w tym względzie przyjmuje za zasadę mniéj lub więcéj blizką odległość zakładu od zamieszkania urzędnika zarządu akcyznego; lecz w żadnym razie niemożna wymagać, aby deklaracja była podawaną wcześniéj jak na 5 dni przed zaczęciem warów. Długość terminu piwo-i miodowarstwa zależy od uwagi producenta. 4) Art. 200. Akcyza od piwowarstwa pobiera się podług objętości (na wiadra) zaciernych kadzi i kotłów piwnych, oraz podług liczby dozwolonych zacierów. Uwaga. Pod imieniem kadzi zaciernéj ma się rozumieć wszelkie naczynie, w którém robi się zacier piwowarnych zapasów, a pod imieniem kotła piwnego—wszelkie naczynie, używane do warzenia słodu. Kotły, służące do grzania wody, dla płókania naczyń, powinny być opatrzone w nakrywy nieruchome, albo też znajdować się w budynku oddzielonym ścianą lub przegrodą od tego, w którym robi się piwo lub miód. 5) Art. 202. Akcyza od miodu pobiera się podług objętości kotłów miodowarnych oraz liczby dni, w które wedle deklaracji ma odbywać się warzenie miodu. 6) Art. 203. Akcyza od każdego piwo-i miodowarnego zakładu opłaca się do kassy powiatowéj, z góry za wszystkie dni, w które dozwolono warzyć piwo i miód. II. Artykuł 201 i uwagę do onego znieść. III. Artykuły 176 i 177 uzupełnić następnemi uwagami: 1) Uwaga do art. 176. Producent może, jeśli będzie chciał, uiszczać akcyzę do kassy powiatowéj nawet przed podaniem deklaracji do zarządu akcyzy, z góry za jeden lub kilka zacierów piwnych lub dni miodowarstwa, za jedną lub kilkoma kwietacjami, na których wedle życzenia producenta powinno być wypisano: kiedy, za jaki zakład, wedle jakiéj objętości naczynia, za ile dni zacierów piwnych lub dni miodowarstwa i jaka mianowicie summa została przyjęta do kassy. Kwietacje te w miarę potrzeby producent składa do zarządu akcyzy przy deklaracji przepisanéj, dla otrzymania świadectwa na taki termin piwo- lub miodowarstwa i na taką liczbę piwnych zacierów, lub dni miodowarstwa, jakie będą wypisane w deklaracji i za które opłacona została akcyza. 2) Uwaga do art. 177. Zdjęcie pieczęci z naczyń i okazanie świadectwa przed każdym terminem piwo i miodowarstwa, a po skończeniu onego opieczętowanie naczyń, mogą być polecane w razie potrzeby dozórcom bliższych zakładów gorzelanych; w razie zaś nieprzybycia na czas potrzebny urzędników akcyzowych, jedno i drugie uskutecznia się na wezwanie producenta przez urzędnika miejscowéj miejskiéj, ziemskiéj lub wiejskiéj policji, przy trzech świadkach postronnych, o czém sporządza się protokół za ogólném poświadczeniem. Takąż koleją może być opieczętowane naczynie, i w takim razie, gdy czas od jednego zacieru i waru do drugiego, w ciągu zadeklarowanego przez producentów terminu dłuższy jest jak 3 dni. IV. Zamiast właściwych artykułów Najwyżéj zatwierdzonego 4 lipca 1861 roku rozpisania poboru patentowego i wysokości akcyzy, postanowić co następuje: 1) Pobór patentowy od 1 stycznia 1864 r. ściąga się: a) z piwowarnych zakładów w stolicach, w Petersburgu i Moskwie i mających kadzie zacierowe i kotły piwne objętości 50 wiader—40 rub., od 50 do 100 wiader—80 rub., i następnie za każde 50 wiader objętości dodaje się 40 rub.; b) z piwowarni w innych miejscowościach Cesarstwa, mających kadzie zacierne i kotły piwne objętości 50 wiader—10 rub., od 50 do 100 wiader

4-го іюля 1861 года, росписаніе патентнаго сбора и размѣра акциза, постановить слѣдующее: 1) Патентный сборъ съ 1-го января 1864 года взимается: а) съ пивоваренныхъ заводовъ, находящихся въ столичныхъ городахъ: С. Петербургѣ и Москвѣ и имѣющихъ заторные чаны и пивоваренные котлы емкостію въ 50 ведръ—40 руб., отъ 50 до 100 вед.—80 руб., и затѣмъ, за каждые 50 ведръ емкости прибавляется 40 руб.; б) съ пивоваренныхъ заводовъ въ прочихъ мѣстностяхъ Имперіи: имѣющихъ заторные чаны и пивоваренные котлы емкостію въ 50 ведръ—10 руб., отъ 50 до 100 вед.—20 руб. и затѣмъ, на каждые 50 ведръ емкости посуды прибавляется по 10 руб.; в) съ медоваренныхъ заводовъ повсемѣстно имѣющихъ котлы емкостію отъ 10 до 25 в.—10 руб., отъ 25 до 35 вед.—20 руб. и, затѣмъ, на каждые 10 вед. котловъ прибавляется по 10 руб. 2) Съ 1-го января 1864 года акцизъ съ пивоваренія взимается повсемѣстно по емкости заторныхъ чановъ и пивоваренныхъ котловъ, съ каждаго ведра по 6 коп. за каждый заторъ; съ медоваренія, по емкости медоваренна.о котла, по 50 коп. съ ведра за каждый день дѣйствія завода. О таковомъ Высочайше утвержденномъ мнѣніи государственнаго совѣта, товарищъ министра финансовъ, доноситъ правительствующему сенату, для зависящаго распоряженія. (Бирж. Вѣд. Н. 437)

ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ.

Пожертвованія въ пользу русскихъ школъ въ западномъ краѣ. Въ мартѣ мѣсяцѣ текущаго года, **ЕЯ ВЕЛИЧЕСТВО ГОСУДАРЫНЯ ИМПЕРАТРИЦА** изволила пожаловать 500 экз. св. Евангелія на русскомъ и славянскомъ языкахъ для православныхъ причтовъ и поселянскихъ школъ бѣлорусскихъ и литовскихъ губерній, предоставивъ дѣйствительному статскому совѣтнику Батюшкову разсылку этихъ книгъ, по его усмотрѣнію.

Исполнивъ волю **ЕЯ ВЕЛИЧЕСТВА**, д. с. с. Батюшковъ приступилъ въ то же время къ сбору учебныхъ пособій и книгъ духовно-нравственнаго содержанія, для снабженія ими школъ, содержимыхъ, безъ всякаго со стороны правительства пособія, нашимъ небогатымъ западнымъ духовенствомъ, ревнующимъ дѣлу народнаго просвѣщенія, въ духѣ православномъ и русскомъ.

Съ марта мѣсяца по октябрь, д. с. с. Батюшковъ успѣлъ собрать и отправить на мѣста 14,452 экз. книгъ, распредѣленныхъ имъ между 280 школами; въ теченіе послѣднихъ двухъ мѣсяцевъ онъ получилъ отъ разныхъ лицъ еще 22.407 экз. книгъ слѣдующаго содержанія: Евангелій (988 экз.), псалтирей (490), часослововъ (490), молитвослововъ (4.900), ариѳметикъ (2.450), грамматикъ (980), самоучителя (4.900), географій (2.450), христоматій (980), прописей (2.450), и разныхъ другихъ (1.329). Книги эти отправлены къ мѣстамъ ихъ назначенія въ послѣднихъ числахъ ноября: въ Могилевъ 12.870 экз. для 286 школъ, въ Витебскъ 7.380 экз. для 164 школъ, въ Минскъ 1.530 экз. для 34 школъ, въ Гродно 345 экз. для 11 школъ, въ Ковно 282 экз. для 6 школъ.

Такимъ образомъ, съ начала сбора по декабрь, въ продолженіе менѣе 9 мѣсяцевъ, число пожертвованныхъ и отправленныхъ на мѣста книгъ простирается до 36.859 экз., которыя распредѣлены между 781 школами губерній Гродненской, Ковенской, Минской, Могилевской и Витебской, въ числѣ на каждую школу отъ 45 до 50 экземпляровъ. (С. Поч. N. 277)

Изъ Кіева пишутъ намъ слѣдующія подробности объ извѣстномъ покушеніи отравить въ Немировѣ учителя гимназіи:

Одинъ гимназистъ находился въ близкомъ знакомствѣ съ учителемъ гимназіи, г. Воронымъ. Недѣли три назадъ тому, онъ шелъ по дѣлу къ г. Вороному. На улицѣ его останавливаетъ какой-то молодой человѣкъ (какъ оказалось, Мисѣвичъ), и послѣ долгихъ увѣщаній, убѣждаетъ его принять на себя роль отравителя. Гимназистъ сказалъ, что онъ такъ легко не можетъ дать слова и просилъ сроку. Мисѣвичъ назначилъ ему однѣ сутки для обдумыванья. Гимназистъ отправляется къ своему учителю и передаетъ ему случай. Встревоженный г. Вороной проситъ его взять на себя эту безнравственную обязанность. На другой день гимназистъ является къ Мисѣвичу, даетъ ему свое согласіе и требуетъ, между прочимъ, доказательствъ, свидѣтельствующихъ о правахъ Мисѣвича на подобное уполномочиваніе. Масѣвичъ вынимаетъ изъ бумажника документъ, гдѣ написано: Członek narodowéj żandarmerji, и приложена печать одноглавнаго орла.

Въ случаѣ опасности, прибавилъ Мисѣвичъ, я даю тебѣ паспортъ фальшивый, за печатью брацлавской полиціи (показалъ печать), даю тебѣ деньги, ты удерешь въ Литву, а тамъ въ инсургенты. Кстати, замѣтилъ онъ, намъ нужны деньги. Недѣли черезъ двѣ будетъ идти почта съ деньгами (?!). Намъ необходимо ее разбить. Четыре человѣка есть, а нужно еще два. Не знаешь ли?

На требованіе яду, Мисѣвичъ отвѣчалъ, что боится ему давать, чтобы у него кто нибудь случайно не замѣтилъ; я тебѣ дамъ, когда представится случай отравить.

Гимназистъ съ тѣмъ и явился къ г. Вороному. Рѣшено было сказать Мисѣвичу, что завтра г. Вороной будетъ въ с. Рачки (близъ Немирова) при освященіи народной школы и что гимназистъ этотъ тоже будетъ тамъ. Это самый удобный случай отравить. Когда это было передано Мисѣвичу, то онъ видно очень обрадовался случаю и прибавилъ, насыпая яду—это для Воронаго, а то для благочиннаго (фамиліи не знаю). Благочинный тутъ еще важнѣе, чѣмъ Вороной, такъ какъ его труднѣе встрѣтить. Вороной же въ нашихъ рукахъ. Ядъ заключался въ банкѣ въ видѣ бѣлаго порошка.

Дѣло открыто, производится слѣдствіе. Подробности его пока неизвѣстны. (Рус. Инв. N. 266)

20 rub. i następnie za każde 50 wiad. objętości naczynia dodaje się po 10 rub.; c) z zakładów miodowarnych wszędzie, mających kotły objętości od 10 do 25 wiader 10 rub. od 25 do 35 w.—20 r. i następnie za każde 10 w. kotłów dodaje się po 10 rub. 1) Od 1 stycznia 1864 r. akcyza od piwa pobiera się wszędzie podług objętości zaciernych kadzi i piwnych kotłów, od każdego wiadra po 6 kop. za każdy zacier; od miodowarstwa podług objętości kotła miodowego po 50 kop. od wiadra za każdy dzień czynności zakładu. O takowém Najwyżéj zatwierdzoném zdaniu rady państwa. p. towarzysz ministra skarbu donosi senatowi rządzącemu dla należytych rozporządzeń. (W. Gield.)

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Ofiary na szkoły rossyjskie w kraju zachodnim. W marcu bieżącego roku **NAJJAŚNIEJSZA CESARZOWA JEJ MOŚĆ** raczyła ofiarować 500 egz. ś. Ewangelji w języku rossyjskim i sławiańskim, dla prawosławnych proboszczów i szkółek wiejskich białoruskich i litewskich gubernij, polecając rzeczywistemu radcy stanu Batiuszkowowi rozesłać te książki podług swéj uwagi.

Wypełniwszy wolę **JEJ CESARSKIEJ MOSCI** rz. r. st. Batiuszkow zajął się zarazem zbieraniem naukowych pomocy i książek duchowno-moralnéj treści, dla zaopatrzenia w nie szkół, utrzymywanych bez żadnéj ze strony rządu pomocy przez nasze ubogie zachodnie duchowieństwo zajmujące się oświatą narodu w duchu prawosławnym i rossyjskim.

Od marca do grudnia, rz. r. st. Batiuszkow zebrał i odesłał do miejsc rozmaitych 14,452 egz. książek, które porozdzielał na 280 szkół; a w ciągu dwóch ostatnich miesięcy otrzymał od rozmaitych osób jeszcze 22,407 egz. książek następnéj treści: Ewangelji (988 egz.), psałterzy (490), godzinek (490), modlitewników (4900), arytmetyk (2450), wypisów (980), wzorów do pisania (2450), i rozmaitych innych (1329). Książki te odesłane zostały gdzie należało, w ostatnich dniach listopada: do Mohylewa 12,870 egz., dla 286 szkół, do Witebska 7,380 egz.; dla 164 szkół, do Mińska 1530 egz. dla 34 szkół, do Grodna 345 egz. dla 11 szkół, do Kowna 282 egz. dla 6 szkół.

Tym sposobem od początku zbierania do grudnia w ciągu mniéj niż 9 miesięcy liczba ofiarowanych i posłanych na miejsce książek dochodzi 36,859 egz., które rozdzielono na 781 szkołę gubernij grodzieńskiéj, kowieńskiéj, mińskiéj, mohylewskiéj i witebskiéj, do każdéj szkoły po 45 do 50 egzemplarzy. (Pocz. Półn.)

Z Kijowa piszą następne szczegóły o wiadomym zamachu otrucia w Niemirowie nauczyciela gimnazjum.

Pewien gimnazista był w blizkiéj znajomości z nauczycielem gimnazjum p. Woronym. Przed trzema tygodniami szedł on za interesem do tegoż nauczyciela, gdy oto na ulicy zatrzymuje go jakiś młody człowiek (jak się pokazało Misiewicz) i po długich namowach skłania go do przyjęcia na się roli truciciela. Gimnazista powiada, iż na to tak łatwo słowa dać niemoże i prosił o termin. Misiewicz dał mu dobę czasu do namysłu. Gimnazista udaje się do swego nauczyciela i udziela mu o tém co się dzieje. Zatrwożony p. Woronoj, prosi go, aby wziął na się ten obowiązek gorszący. Nazajutrz gimnazista stawi się u Misiewicza, przystaje na jego propozycję i wymaga między innemi dowodów świadczących o prawach Misiewicza na podobne umocowanie. Misiewicz wyjmuje z pugilaresu dokument, gdzie napisano: Członek narodowéj żandarmerji i przybita pieczęć orła z jedną głową.

W razie niebezpieczeństwa, dodał Misiewicz, ja tobie daję pasport fałszywy z pieczęcią bracławskiéj policji (pokazał pieczęć), daję tobie pieniądze: umkniesz na Litwę i tam dójdziesz do powstańców. Tymczasem, dodał, nam potrzeba pieniędzy. Za dwa tygodnie pójdzie poczta z pieniędzmi (?!) Trzeba nam ją koniecznie odbić. Cztérech ludzi już jest, a trzeba jeszcze dwóch. Czy nie znasz czasami?

Na zapotrzebowanie trucizny, Misiewicz odpowiedział, że lęka mu się dawać, aby ktokolwiek u niego przypadkiem nie odkrył; ja tobie dam jak będzie zręczność otrucia.

Z temi wiadomościami gimnazista przyszedł do p. Woronego. Postanowiono było powiedzieć Misiewiczowi, iż nazajutrz p. Woronoj będzie we wsi Raczki (koło Niemirowa) przy poświęceniu szkoły narodowéj i że gimnazista ów będzie tam również. To najlepsza zręczność do otrucia. Bardzo się widać z tego ucieszył Misiewicz i dodał nasypując trucizny: to dla Woronego, a to dla kapłana (nazwiska nie wiem). Dziekan tu jeszcze ważniejszy niż Woronoj, gdyż jego trudniéj napotkać. Woronoj zaś w naszym ręku. Trucizna zawierała się w puszce jako biały proszek.

Sprawa wykryta, śledztwo się odbywa. Szczegóły jeszcze nie są wiadome, (Inw. ros.)

ОБЪ ИЗДАНІИ ВЪ 1864 ГОДУ

газеты

ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

Газета „ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ,“ въ будущемъ 1864 году, какъ уже было заявлено, будетъ издаваться нынѣшнимъ редакторомъ-издателемъ, въ томъ же форматѣ, въ увеличенномъ, по возможности, объемѣ.

По силѣ Высочайшихъ повелѣній, 1833 и 1859 годовъ, газета Виленскій Вѣстникъ должна быть оффиціальнымъ органомъ правительства по управленію здѣшнимъ краемъ.

Поэтому, Его высокопревосходительству г. главному начальнику края угодно было, въ виду современнаго положенія, поручить сдѣлать необходимыя преобразованія и улучшенія газеты, по нижеслѣдующей программѣ:

I. ОФФИЦІАЛЬНЫЙ ОТДѢЛЪ, въ которомъ будутъ помѣщаемы Высочайшія повелѣнія и указы, указы правительствующаго сената и распоряженія министерствъ. Высочайшія награды, опредѣленія и назначенія, вообще административныя распоряженія по всѣмъ отраслямъ государственнаго управленія.

II. МѢСТНЫЙ ОФФИЦІАЛЬНЫЙ ОТДѢЛЪ. Распоряженія и предписанія главнаго начальника края по управленію всѣми губерніями, отчеты правительственныхъ мѣстъ и лицъ, производство, назначеніе и вообще движеніе въ службѣ чиновниковъ здѣшняго генералъ-губернаторства по всѣмъ вѣдомствамъ въ губерніяхъ: Виленской, Ковенской, Гродненской, Минской, Могилевской и Витебской.

III. ЧАСТЬ НЕОФФИЦІАЛЬНАЯ. Современная лѣтопись Россіи и въ особенности здѣшняго генералъ-губернаторства; замѣчательнѣйшія событія и происшествія въ здѣшнемъ краѣ; финансовая, торговая, акціонерная и биржевая хроника; засѣданія крестьянскихъ комитетовъ во всѣхъ шести губерніяхъ, циркуляры и распоряженія акцизныхъ управленій; особенно замѣчательные циркуляры и распоряженія по другимъ вѣдомствамъ; засѣданія и отчеты ученыхъ обществъ, корреспонденціи, а также извлеченія изъ разныхъ иностранныхъ и русскихъ органовъ, о событіяхъ въ здѣшнемъ краѣ и вообще статьи оригинальныя и заимствованныя, соотвѣтствующія основной цѣли журнала.

Примѣчаніе. Въ началѣ этого отдѣла, отъ времени до времени будутъ помѣщаемы передовыя, или руководящія статьи, заключающія въ себѣ изложенія современныхъ событій въ настоящемъ свѣтѣ и разъясненіе разныхъ общественныхъ вопросовъ, порождаемыхъ современною жизнію общества.

IV. ПОЛИТИЧЕСКІЯ ИЗВѢСТІЯ. Извлеченія изъ иностранныхъ и русскихъ газетъ; отдѣльныя статьи по разнымъ современнымъ вопросамъ, телеграфическія депеши.

V. УЧЕНО-ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ. Статьи по части исторіи, преимущественно въ отношеніи здѣшняго края; указаніе и разъясненіе памятниковъ древне русской православной старины; историческое развитіе замѣчательнѣйшихъ событій въ непосредственномъ соотношеніи съ русско-православною народною жизнію края, кромѣ того статьи по части статистики, этнографіи, политической экономіи, земледѣлія и другимъ отраслямъ знаній; беллетристическія статьи въ разныхъ родахъ, повѣсти, разсказы и т. п., критика и библіографія; новости и вообще текущія извѣстія о литературѣ, искуствахъ, общественной жизни, юмористическія замѣтки, вѣсти и слухи.

VI. КАЗЕННЫЯ И ЧАСТНЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Первые три отдѣла Виленскаго Вѣстника будутъ печататься на одномъ русскомъ языкѣ, а послѣдніе три съ польскимъ переводомъ.

Виленскій Вѣстникъ будетъ выходить три раза въ недѣлю: по вторникамъ, четвергамъ и субботамъ.

Цѣна за годъ въ Вильнѣ	10 р.;	съ пересылкою	12 р.
— — полгода —	5 —	—	6 р.
— — 3 мѣсяца —	3 —	—	3 р. 50 коп.
— — 1 мѣсяцъ —	1 —	—	— —

За троекратное печатаніе объявленій взимается 17 к. с. за строку. За разсылку при газетѣ отдѣльныхъ объявленій, въ полъ листа взимается 2 р. с., въ листъ 4 р. с., за каждые 1000 экз.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ:

ВЪ ВИЛЬНѢ: въ Редакціи Газеты и въ газетной экспедиціи.
ВЪ С.-ПЕТЕРБУРГѢ: у М. Вольфа и въ Перворазрядной конторѣ П. В. Васильева, на углу Невскаго и большой Садовой, возлѣ Пассажа, домъ Кусова.
ВЪ МОСКВѢ: у г. Черенина, на Никольской улицѣ домъ графа Шереметьева.
ВЪ ВАРШАВѢ: въ книжномъ магазинѣ Цельса Левицкаго и въ Почтамтѣ.
ВЪ КІЕВѢ: въ книжномъ магазинѣ Идзиковскаго.
ВЪ МИНСКѢ у г. Прокоповича.
ВЪ КОВНО у г. Емиля Мронговіюса.
ВЪ ЖИТОМИРѢ въ книжномъ магазинѣ Будкевича.
Въ КАМЕНЕЦЪ-ПОДОЛЬСКѢ, въ книжномъ магазинѣ Калленбаха.
За границею подписываться можно въ почтамтахъ Берлинскомъ и Тильзитскомъ, гдѣ и сообщаются условія заграничной подписки.

Редакторъ—издатель А. К. КИРКОРЪ.

O wydawnictwie w roku 1864

gazety

KURJER WILENSKI

Gazeta KURJER WILENSKI w następnym r. 1864, jak to już dawniéj było ogłoszono wydawać się będzie przez tegoż samego redaktora i wydawcę, w takimże samym formacie, w powiększonych wedle możności rozmiarach.

Z mocy Najwyższych ukazów z r. 1833 i 1859 gazeta Kurjer Wileński winna być organem urzędowym władzy w zarządzie tutejszego kraju.

Na téj zasadzie Jego Excellencja główny naczelnik kraju raczył w obec spółczesnych wypadków rozkazać, wprowadzić niezbędne reformy i ulepszenia gazety, według następującego programmatu:

I) DZIAŁ URZĘDOWY, w którym będą się mieścić Najwyższe rozkazy, ukazy rządzącego senatu i rozporządzenia ministerjalne. Najwyższe nagrody, mianowania na urzędy, w ogóle rozporządzenia administracyjne dotyczące wszystkich gałęzi zarządu państwa.

II) MIEJSCOWY DZIAŁ URZĘDOWY, obejmie rozporządzenia i polecenia głównego naczelnika kraju,dotyczące zarządu wszystkich gubernij, sprawozdania urzędów i osób, mianowania i w ogóle zmiany służbowe urzędników tutejszego jenerał-gubernatorstwa we wszystkich oddziałach administracji w gubernjach Wileńskiéj, Kowieńskiéj, Grodzieńskiéj, Mińskiéj, Mohylewskiéj i Witebskiéj.

III) CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA obejmie kronikę spółczesną Rossji a szczególniéj tutejszego jenerał-gubernatorstwa. Ważniejsze zdarzenia; wypadki w kraju tutejszym, przeglądy skarbowe, handlowe, przemysłowe, giełdowe. Posiedzenia komitetów włościańskich w sześciu gubernjach, okolniki i rozporządzenia zarządów akcyznych; ważniejsze okolniki i rozporządzenia innych władz, posiedzenia i sprawozdania towarzystw naukowych, korrespondencje, wyciągi z zagranicznéj i rossyjskiéj prasy, o wypadkach w kraju tutejszym i w ogóle artykuły oryginalne i czerpane skądinąd, lecz odpowiadające zadaniu pisma.

Uwaga. Na początku tego działu, od czasu do czasu będą podawane artykuły wstępne, zawierające wykład współczesnych wypadków w prawdziwém świetle, oraz rozważanie kwestij żywotnych, będących wynikiem współczesnego życia towarzyskiego.

IV. WIADOMOŚCI POLITYCZNE. Wyciągi z zagranicznych i rossyjskich dzienników; artykuły o kwestjach bieżących, depesze telegraficzne.

V. DZIAŁ NAUKOWO-LITERACKI. Artykuły historyczne, dotyczące szczególniéj kraju tutejszego; wskazanie i objaśnienie pomników staroruskiéj prawosławnéj przeszłości; rozwój historyczny znakomitszych wypadków w bezpośrednim związku z ruskim prawosławnym bytem narodowym, nadto artykuły statystyczne, etnograficzne, z dziedziny ekonomji politycznéj, z rolnictwa i z innych gałęzi nauk; artykuły belletrystyczne rozmaitego rodzaju, powieści, opowiadania i t. d., krytyka i bibljografja; nowiny i w ogóle wiadomości bieżące, o literaturze, sztukach, społeczném życiu, humorystyczne notatki, wiadomości i rozmaitości.

VI. URZĘDOWE I PRYWATNE OGŁOSZENIA.

Trzy pierwsze działy Kurjera Wileńskiego, drukować się będą w języku Rossyjskim, trzy zaś ostatnie z tłómaczeniem polskiem.

Kurjer Wileński wychodzić będzie trzy razy w tygodniu: we Wtorki, Czwartki i Soboty.

Cena przedpłaty	roczna w Wilnie	10 rs.	z przesyłką	12 r.
— —	półroczna —	5 —	—	6 r.
— —	kwartałowa —	3 —	—	3 r. 50 k.
— —	miesięczna —	1 —	—	—

Za trzykrotne drukowane ogłoszenie płaci się 17 k. sr. za wiersz. Za rozesłanie przy gazecie oddzielnych ogłoszeń, na pół arkuszu 4 rs. za każde 1,000 exemplarzy.

PRENUMERATA PRZYJMUJE SIĘ:

W Wilnie: w Kantorze Redakcji i w ekspedycji gazet.
W St.-PETERSBURGU; u M. Wolfa, i w pierwszorzędnym Kantorze P. W. Wasiljewa, na rogu Newskiego prospektu i Wielkiéj sadowéj, obok Passażu, w domie Kusowa.
W MOSKWIE: u księgarza Czerenina, przy ulicy Nikolskiéj, w d. hr. Szeremietjewa.
W WARSZAWIE: W księgarni Celsa Lewickiego i w Pocztamcie.
W KIJOWIE: w księgarni Idzikowskiego.
W MIŃSKU: u p. Prokopowicza.
W KOWNIE: u p. Emila Mrongowiusa.
W ŻYTOMIERZU: w księgarni Budkiewicza.
W KAMIEŃCU-PODOLSKIM: w księgarni Kallenbacha.
Za granicą prenumerować można w pocztamtach berlińskim i tylżyckim, gdzie też o cenie zagranicznéj informacja się udziela.

Redaktor i wydawca A. H. KIRKOR.

Wiadomości Zagraniczne.

Wilno, 23 grudnia.

POGLĄD OGÓLNY.

Wielkie mocarstwa wytężają całą troskliwość na polubowne załatwienie duńsko-niemieckiéj zatargi. Król Chrystjan IX. przekonany o niepodobieństwie nagłego na dania swojéj polityce zagranicznéj wprost przeciwnego kierunku drogi, jaką szedł jego poprzednik, zgodził się dnia 28 grudnia na uwolnienie od urzędów pana Hall i jego spół-ministrów, i spółcześnie poruczył p. Monrad utworzenie nowego gabinetu. Jakoż dnia 31 grudnia ten mąż stanu, objąwszy przewodnictwo rady i zachowawszy dla siebie tymczasowy kierunek skarbu i spraw zagranicznych, przybrał p. Lundbye na wydział wojny, Lutken marynarki, Engelstoft wyznań; Quasse, sprawiedliwości i Nutzhorn spraw wewnętrznych. Na usilne nalegania lorda Woodhouse, konstytucja 18 listopada, ostatecznie wcielająca Szlezwig do Danji, ma być cofniętą. Zachodzi wielka trudność, jakim sposobem ciż sami posłowie, którzy tak świeżo jeszcze tę konstytucję uznali za kotwicę zbawienia, teraz, przy zmianie okoliczności, w obec zewnętrznych wymagań, potępić ją mają. Istnieje wprawdzie środek dość pozorny, lecz niewiadomo czy można będzie użyć go skutecznie. Wiadomo, że na ostatnim sejmie kopenhagskim, posłowie szlezwigscy, przewidując zagłosowanie konstytucji 18 listopada, odmówili wszelkiego uczęstnictwa w obradach, i dla tego izba złożona wyłącznie z przedstawicieli duńskich, tak przeważną większością ową ustawę przyjęła. Tymczasem jest rzeczą arcy-wątpliwą, czy posłowie szlezwigscy, nawet dla usunięcia nie miłéj im, a przez Anglję, Francję i Rossję za niewczesną uznanéj ustawy zasadniczéj, zechą należeć do prac sejmu, mającego utrwalić spójne istnienie monarchji.

Jakikolwiek przecięż obrót rzeczy wezmą, należy oddać sprawiedliwość dyplomacji, że najgorliwiéj pracuje nad łagodzeniem namiętności, gaszeniem wszelkich iskier mogącego wybuchnąć pożaru, przemawiając zaś głosem rozumu, oziębia zapędy, skłania umysły na drogę umiarkowania i w ten sposób uczciwie wywiązuje się z posłannictwa, jakie ludzkość i dobro cywilizacji na nią wkładają. Dzisiejszy stan pytania szlezwigsko-holsztyńskiego wszedł w następną przejawę.

Sejm związkowy, pod naciskiem jednomyślnych pragnień ludu niemieckiego, aby brzegi nadmorskie zostawić pod bezpośrednim wpływem Niemiec, uchwalił nieodzowny przymus, w razie gdyby Danja nie zgodziła się na zawarowanie dla księstwa szlezwigskiego wybitnych niemieckich znamion i odrębnego samorządu.

Austrja i Prusy podzielają też same dążności, bo przeważnie są one państwami niemieckiemi i na świato-dziejowém polu dowiodły, że jak źrzenicę oka, nie tylko piastują pierwiastek niemiecki, ale najrozległéj go szczepić i rozkrzewiać poczytały za obowiązek. Ale Austrja i Prusy, prócz wybitnego znamienia niemieckiego, są jeszcze mocarstwami europejskiemi, z tego więc stanowiska, wdane przez Anglję w traktat łondyński, przyjęły obowiązki krępujące dziś ich działania, a z których otrząsnąć się głębsze powody im nie dozwalają. Drugorzędne państwa niemieckie, jak Bawarja, Wurtemberg, Saksonja i Hanower uznały za najwłaściwsze dla siebie, trzymać się w téj sprawie, o ile można najzgodniéj, z ogólnym duchem przemagającym dziś w Niemczech, a który jak w przezroczu ukazuje im szeroki pas morskiego wybrzeża, oddany pod bezpośrednią władzę walnego sejmu rzeszy.

Położenie wymienionych królestw jest nierównie prostsze, zwłaszcza względem Anglji, od położenia Austrji i Prus. Jakoż, lubo prawa spadkobiercze książęcia Frederyka na Augustenburgu, nie są jeszcze w sposób niezbity udowodnionemi, jednak z tego co król bawarski Maksymiljan, pisał do ministra swojego barona von Schrenk, tudzież z tego co minister wurtembergski oznajmił izbie poselskiéj w Stuttgardzie, jasno widać, że obaj królowie, oderwanie Szlezwigu, Holsztynu i Lauenburga od Danji, oraz zaprowadzenie w tych księstwach jednolitego rządu niemieckiego, poczytują za najwłaściwsze rozwiązanie zatargi.

Przymus związkowy wziął już początek; naprzód kommisarze umocowani przez sejm frankfurcki rozpoczęli swe urzędowanie i oświadczywszy, że prawa Chrystjana tymczasem uległy zawieszeniu, lubo nie zmieniają trybu rządu, postępują w tych obu księstwach tak jak w kraju, w którym władza najwyższa Związku nad wszelką inną bierze pierwszeństwo. Nakoniec w przeszły czwartek dnia 31 grudnia, załoga duńska uwiadomiona o zbliżeniu się jenerała Hake z 5,000 Sasów, opuściła pierwsze pograniczne miasto holsztyńskie Rendsburg bez oporu. Według ostatniéj wiadomości lord Russell miał uwiadomić wszystkie dwory niemieckie, że jeżeli wojska związkowe prekroczą rzekę Eider, to jest jeżeli osadzą Szlezwig, który, według zdania gabinetu londyńskiego, nie stanowi części składowéj Niemiec, wówczas Anglja nie będzie mogła odmówić Danji zbrojnéj pomocy, któréj Chrystjan IX na ten przypadek zażądał. Austrja i Prusy ze swojéj strony oświadczyły: że jeżeli do 1 stycznia, konstytucja 18 listopada nie zostanie cofniętą, wówczas wojska związkowe osadzą Szlezwig. Uwaga ludzi bacznych na postęp wypadków politycznych, wytężoną jest w téj chwili na dalsze działanie Wielkiéj Brytanji i obu mocarstw niemieckich, wszystko atoli wróżyć pozwala, że ostateczne kroki nie są ściśle związane z pewnym dniem oznaczonym, bo nieulega wątpliwości, że rządy angielski, austrjacki, pruski i duński, lubo pod wpływem odmiennych a nawet sprzecznych prądów, łączą się we wspólném najgorętszem pragnieniu utrzymania pokoju. Tak więc w dniu 1 stycznia, choćby konstytucja 18 listopada nie była jeszcze unieważnioną, choćby Szlezwigu wojska niemieckie jeszcze nie osadziły, nie uderzy zgubna godzina i rok 1864 nie zagai się pod hasłem rozlewu krwi między cywilizowanemi ludami. Ten zbawienny a tak pożądany nastrój do pokoju świata, objawia się wszędzie w Europie i Ameryce. Z powodu pożyczki 300 miljonów fr., któréj projekt wniesiono na parlament francuzki, p. Thiers zabrał w izbie, dnia 24 grudnia. pierwszy głos od powrotu swego do życia publicznego. Pominąwszy pytanie pieniężne, które wprost tylko Francję obchodzi, a o którém najznakomitszy z żyjących dziejopisów, mówił z tą jasnością, jaka od lat tylu jest przedmiotem uwielbień wszystkich ludzi wyższych w Europie, z tą powagą, jaką nadaje temu mężowi stanu najświetniejszy zawód polityczny, pan Thiers przeszedł w jednym z tych szczęśliwych zwrótów, w które mowy jego tak obfitują, do obecnéj polityki francuzkiéj. Wspomniawszy bowiem o zasługach barona Louis, znakomitego ministra skarbu za Bourbonów i przytoczywszy jego wyrazy: „trzymajcie się zdrowéj polityki, a doprowadzę skarb wasz do kwitnącego stanu“, mówił daléj: „Zdaje mi się, że wyborcy moi poruczyli mi czuwać nad trzema przedmiotami: nad rozwojem swobód obywatelskich, nad zapewnieniem dobrodziejstwa rządnéj skarbowości i nakoniec nad utrzymaniem pokoju, którego jestem stanowczym zwolennikiem.

„Poglądam dziś na Europę; widzę pochyłość, na któréj można dopuścić się zabójczych błędów, ale nie widzę, aby wielka jaka potrzeba Francji wymagała wytężeń kraju. Sprawa duńska jest dziś jedną, w któréj rozstrzygnienie pokoju lub wojny, nie zależy wyłącznie od Francji, lecz we wszystkich innych zawiłościach, pokój nie może być osiągniętym bez niéj, nie może być zawarty tylko przez nią. Rozum nakazuje nadać jéj obradom rzeczywiste znamię pokoju; niech więc też obrady nie krępują udzielonéj rządowi władzy swobodnego działania.

„Za wynurzeniem się światodziejowych zdarzeń, milliardy okażą się niezbędnemi, bo wojna raz zapalona, nie da się zamknąć w oznaczonych obrębach; pożar ogarnie wszystko; dziś żyjące pokolenia oglądać nie będą ani jego końca, ani następstw.

„Gdyby żywotne potrzeby Francji powołały ją do działania, kraj rozwinął by całą szczodrobliwość; ale zrażają go te małe wojny, małe przez swe owoce, lecz straszne dla skarbu. Takiemi są wojny chińska, kochinchińska, japońska, może wkrótce madagaskarska a w każdym razie meksykańska. Przeszkodzić toczeniu takich wojen, jest najgorętszém mojém pragnieniem.“ Po panu Thiers, zabrał głos w tymże duchu pan Emil Ollivier i zbijał wojownicze pochopy pp. Geroult i Havin, redaktorów dzienników Wiek i Mniemanie narodowe. Poglądy polityczne mimo jazdem tylko przedstawionemi zostały na posiedzeniu 24 grudnia; znajdą one właściwe miejsce przy rozbiorze adresu, ale już dziś z pewnością twierdzić można, że izba zaniesie prośbę do Napoleona III o wytrwałość w polityce umiarkowania i pokoju. Anglja ciągle przeciwną jest kongresowi, nawet w tych skromnych obrębach, jakie zakreślił dla niego p. Drouyn de Lhuis w depeszy 8 grudnia. Dziennik Globe czerpiący natchnienia swoje w gabinecie angielskim, wyrzekł przed kiku dniami pamiętne wyrazy:

„Kongres lub konferencja, ogólna czy cząstkowa, mogłaby tylko doprowadzić do nowych sojuszów, do ogólnego pojątrzenia, i chyba cudem dała by początek układowi zdolnemu zadowolnić całą Europę i utrwalić pokój powszechny. Ląd został zwołany, niech więc wybiera. Co do nas, czekajmy ze spokojną ufnością końca, bo to pewna, że Anglja przyjęła drogę rozumną i najpożyteczniejszą dla Europy.“

Król portugalski odpowiedział na wezwanie na kongres. Monitor powszechny dnia 27 grudnia, umieścił z kolei list, który tu przytaczamy w dosłownym przekładzie:

„Mości panie bracie,

„List, który wasz cesarski majestat raczył mi przesłać dnia 4 bieżącego miesiąca, godny ze swego przedmiotu najgłębs éj uwagi, niemógł niezwrócić całéj mojéj baczności.

„Szczerość, z jaką wasz cesarski majestat wyraża się o trudnościach i niebezpieczeństwach, na których odwróceniu całéj Europie tyle zależy, jest oczywistym dowodem żądzy ze strony waszego majestatu, skojarzenia ogniw przyjaźni tak szczęśliwie istniejących między obu naszemi krajami.

„Jest to więc dla mnie miłym obowiązkiem oznajmić waszemu cesarskiemu majestatowi, że bez wahania się przystępuję do jego pojednawczego przełożenia i że z całego serca zespalam się z uczuciem które je natchnęło.

Kongresy, po wojnie, bywają zwykle uświęceniem korzyści silniejszego.

„Kongres przed wojną, w celu jéj odwrócenia, jest, mojém zdaniem, szlachetną myślą postępu.

„Jakikolwiek będzie jéj wypadek, Francja odzierży zawsze chwałę, że rzuciła osnowę téj nowéj a tak wysoko filozoficznéj zasady.

„Przekonany o pożytku kongresu między-narodowego, w razie dójścia go do skutku, nie omieszkam wysłać nań mojego przedstawiciela i opatrzyć go potrzebnemi instrukcjami.

„Co do mnie osobiście, jestem bardzo czułym na obowiązujące i uprzejme wezwanie waszego cesarskiego majestatu i najmiléj zaręczyć mogę, że skoro okoliczności na to mi pozwolą, przyjmę je z największém zadowoleniem.

„Tymczasem proszę wasz cesarski majestat przyjąć uczucia wysokiego poważania i niezachwianéj przyjaźni, z jakiemi jestem.

Mości panie bracie waszego cesarskiego majestatu dobrym bratem,

Ludwik.

W pałacu Ajuda, 18 listopada 1863 książę de Loule.“

To co w innych krajach, w kończącym się roku zaszło, opowiemy w następnym poglądzie.

Danja.

Kopenhaga, 15 grudnia. Król Chrystjan IX powołał następną odezwą żołnierzy holsztyńskich, rozpuszczonych do domow, ale obowiązanych stawić się na piérwszy rozkaz:

„Okoliczności zniewoliły nas powołać pod chorągwie większą część naszego wojska. Aż dotąd nie chcieliśmy was wzywać do opuszczenia domowych ognisk, ani pozbawiać kraju waszéj pracy. Ale teraz, gdy ze wszech stron usiłują oszukać was co do praw naszych; gdy kuszą się zachwiać wierność waszą dla nas; teraz poczytujemy za powinność naszą królewską powołać was do broni.

„Mamy niezłomną ufność, że razem z koroną odziedziczyliśmy wierność naszych poddanych, jako najwyższa głowa kraju i wojska; szlachetne postępowanie waszych spółtowarzyszy, którzy zgromadzili się już pod chorągwie, jest dla nas jéj rękojmią. Naznaczymy wam dowódców, których znacie i poważacie, a dla których wasz dobrobyt będzie najmilszém zajęciem. Poprowadzą was oni zawsze drogą cześci i obowiązku.

„Pośpieszajcie żołnierze stanąć pod waszemi chorągwiami, bądźcie gotowymi do boju w walce, którą toczyć może przyjdzie za dobro, cześć i niepodległość monarchji.

„Stawić się powinniście przed dowódcą waszym we Flensburgu, dokąd będziecie bezpłatnie przewiezieni koleją żelazną i gdzie zwrócone wam zostaną inne wydatki podróżne.

„Dan w naszym zamku i rezydencji Christiansburg 15 grudnia 1863 r.“

Chrystjan, król.

— Starszy brat króla Chrystjana Karol (urodzony 30-go września 1813) mieszkający w zamku Luisenlund blizko Szlezwigu, wezwany został przez wójta, do wykonania jako właściciel ziemski, przysięgi na wierność królowi swojemu bratu; lecz odmówił temu żądaniu.

Kopenhaga, 18 grudnia. Dzienniki téj stolicy donoszą, że w tym dniu odbył się smutny obrzęd pogrzebu króla Frederyka VII-go. Długi orszak żałobny przeciągnął przez miasto wśród odgłosu dzwonów i przy oddawaniu mu czci wojskowéj.

Po wszystkich ulicach, przez które orszak przechodził, domy okryto białemi i czarnemi oponami i wszędzie podobneż chorągwie powiewały. Po wielu miejscach dają się czytać napisy, przypominające najważniejsze zdarzenie rządów zmarłego króla. Ludność zbiegła się z całego kraju dla oddania mu ostatniego hołdu. Objawy żalu i uszanowania są powszechne.

Kopenhaga, 20 grudnia. Wczoraj z rana, po przybyciu króla i królowéj do Roeskilde, orszak pogrzebowy towarzyszący zwłokom Frederyka VII, przybyły o północy, rozpoczął swój pochod. Wieśniacy nieśli trumnę; tuż za nią szedł król, mając obok siebie jenerała Bjornstjerna, przedstawiającego króla szwedzkiego; daléj następca tronu, landgraf Wilhelm i Frederyk książe hesski, książęta Karol i Frederyk na Glücksburgu, p. von der Lube wielki ochmistrz dworu, przedstawiciel meklemburgsko-strelicki i jenerał major von Zulow meklemburgsko-szweryński; niemniéj ministrowie i rozmaite deputacje, wysłane ze wszystkich części kraju.

O pół do 1-éj orszak stanął przed katedrą. Biskup i duchowieństwo roeskildzkie przyjęli trumnę; królowa z księżniczkami zajęły były już swe miejsca w kościele obitym zupełnie kirem.

Między osobami obecnemi przy obrzędzie zauważano: radcę tajnego rossyjskiego pana Ewers, lorda Woodehouse i jenerała Fleury.

Po odbyciu nabożeństwa złożono trumnę w kaplicy Frederyka V, tuż przy grobowcu Chrystjana VIII.

Grecja.

Ateny, 5 grudnia. Nieczynność gabinetu pana Bulgarisa poczyna wydawać gorzkie owoce. Niekarność wojskowych i urzędników przybiera straszliwe rozmiary. Oficerowie niechcą udawać się na miejsca im przeznaczone lub wracać do stopni, jakie zajmowali przed rewolucją; gminy wypychają przysyłanych sobie eparchow (wojtów) i protestują przeciw wszelkiéj zmianie miejscowéj starszyzny; po ministerjach w żadnéj godzinie dnia nie można znaleźć sekretarzów przy pracy; każdy z nich robi co mu się podoba. Ale na tém nie koniec: Acharnanję znowu trapią drużyny zbójeckie, którym nikt nie śmie stawić czoła; a nawet okolice Aten doznają podobnéjże klęski. Ci wszyscy złoczyńcy wołają o amnestję, aby jak mówią mogli nadal żyć jak dobrzy obywatele; lecz ponieważ zgromadzenie narodowe odjęło królowi prawo amnestji, wyjąwszy tylko za przestępstwa polityczne, zbójectwo szerzy się, nie dbając na groźby policji rozprzężonéj i bezwładnéj.

P. Smolenic, minister wojny, niebezpiecznie jest chory i niema nadziei wrócić na posadę, choćby odzyskał zdrowie; minister skarbu żąda uwolnienia, zrospaczawszy o ocaleniu skarbowości greckiéj. Zdaje się, że dwór króla Jerzego, w obec takiego stanu rzeczy, okazuje wielką obojętność. Osoby troskliwe o przyszłość napróżno zapytują: dla czego dotąd nic nie jest wiadomem o zapowiedzianych pracach nad reorganizacją Grecji, zapowiedzianych z takiemi przechwałkami.

Ateny, 7 grudnia. Na powtórną interpellację zgromadzenia narodowego w rzeczy wysp Jońskich, p. Delayanni, minister spraw zagranicznych, dał następną odpowiedź:

„Rokowania między przedstawicielem greckim a pełnomocnikami trzech mocarstw o zawarcie ostatecznego traktatu są już zagajone. Żałuję, że niemogę o niczém stanowczém uwiadomić izby, doszły mię jednak wiadomości, mniéj więcéj uzasadnione, których nie zamilczę przed zgromadzeniem. Tak naprzykład dowiedziałem się, że wielka niespokojność i wzburzenie umysłów panują na wyspach Jońskich od chwili, w któréj tam usłyszano o warunkach traktatu 2 listopada. Dowiedziałem się również, że mocarstwa postanowiły przystąpić do zniszczenia warowni korfiotskich, nawet nim traktat z Grecją o ustępstwo Siedmiu wysp dójdzie do skutku. Nie chcę temu wierzyć; bo gdyby rzecz sprawdziła się, dowiodło by to, że mocarstwa odmawiają nawet

---

Odcinek.

(Dalszy ciąg ob N. 146.)

II.

Przyroda niemogła już dłużéj patrzeć na tak okropny obraz. Czarne chmury pokryły widnokrąg. Wszczął się wiatr silny łamiący gałęzie. Wicher pędził przed sobą kłęby piasku i zasypywał nim oczy walczących, głodnych i zmęczonych całodzienną bitwą żołnierzy. Zrobiło się ciemno. W tém lunął deszcz nawalny i jakby drugi potop zalał pole bitwy. Żywioły stanęły na przeszkodzie dalszemu rozlewowi krwi. Burza zrazu zmieszała szyki Austrjaków, lecz wnet ochłonęli ze zdziwienia i trwogi. Szeregi zwarły się jak ściana i poszły do attaku. Lecz koło piątéj godziny grzmot, grad, deszcz, błyskawice i nadzwyczajna ciemność zmusiły walczących zaniechać dalszéj walki.

W ciągu całéj bitwy cesarz austrjacki wykazał największy spokój i przytomność umysłu. Ponieważ nie było już możności i nadziei zdobycia pozycij zajmowanych przez sprzymierzonych, dano więc rozkaz, ażeby wojska cofnęły się na całéj linji w porządku. Lecz strach paniczny ogarnął wszystkich i zamiast się cofać w porządku, wojsko poszło w rozsypkę. Napróżno oficerowie walczący jak lwy błagali żołnierzy, aby nie hańbili się ucieczką z pola bitwy. Napróżno wołali na nich, bili pałaszami, nic nie pomogło powstrzymać strwożonego żołdactwa. Woleli raczéj znosić obelgi i razy, aniżeli śmiało stawić czoło nieprzyjacielowi. Cesarz austrjacki wpada w rozpacz, łzy obficie płyną po jego twarzy: widzi, że wszystkie nadzieje stracone. Adjutanci ledwie go mogli uprosić, ażeby się udał z Volsi do Valegio. Niektórzy oficerowie, niechcąc przeżyć tak hańbiącéj klęski, z rozpaczy odbierają sobie życie. Inni znowu przyłączyli się do półków, zbroczeni krwią własną i wroga.

Wszystkie drogi wiodące do Valegio zalane były uciekającymi Austrjakami. Tysiące obozowych wozów naładowanych częściami mostów i rezerwy artylerji najeżdżają jedne na drugie i śpieszą jak najprędzéj przebyć wązkie przejście Valegio. Prędkie rzucenie lekkich mostów ratuje wielu od niechybnéj zguby. Pierwsze transporta lekko ranionych przybyły do Villafranca, za niemi zaczęli nadciągać niebezpieczniéj ranni. W tę smutną noc wielu przeniesiono do szpitala. Lekarze opatrywali ich rany i po skromnym posiłku wysyłali daléj do Werony. W tém mieście zebrało się ich tysiące. Chociaż wojsko w odwrócie podbierało rannych, których spotykało na drodze, lecz ileż to nieszczęśliwych bez żadnéj pomocy rzucono na przesiękłéj krwią ziemi! Po zachodzie słońca, gdy cienie pokryły obszerne pole bitwy, oficerowie i żołnierze zaczęli szukać swych towarzyszów, rodaków i przyjaciół. Jeżeli czasem znaleźli znajomego, klękali przy nim i starali się ocucić go z omdlenia, obwiązywali chustkami zgruchotaną lub zranioną część ciała, lecz nigdzie nie było wody, ażeby zwilżyć usta nieszczęśliwych. Ileż to łez wylano w ukryciu. W ten smutny wieczór, w obec wypadków rozdzierających duszę, zapomniano o samochwalstwie. W czasie bitwy czasowe szpitale założono we wszystkich domach, fermach, kościołach, okolicznych wsi i miasteczek, a nawet w niedostatku domów pod cieniem drzew opatrywano rannych wszelkich stopni. Lekarze francuzcy z największem poświęceniem pełnili swój obowiązek. Pracując tak uciążliwie prawie całą dobę, żaden z nich ani pomyślał o odpoczynku. Dwaj lekarze, będący pod dowództwem głównego doktora gwardji pana Mery, opatrzyli tyle ran i zrobili tyle operacij, że w końcu sił im zabrakło i zemdleli że zmęczenia. W drugim znowu szpitalu jeden felczer tak był zmęczonym, że niemógł już inaczéj pełnić swego obowiązku, jak tylko przy pomocy dwóch żołnierzy, ktorzy go podtrzymywali za ręce.

Podczas bitwy wysoko podniesiona czerwona chorągiew wskazywała miejsca, w których nieszczęśliwi ranni mogli znaleźć schronienie. Jakieś wewnętrzne uczucie kierowało ręką żołnierzy stron obu, którzy w tę stronę nie strzelali, dość często jednakże zalatywały tam bomby nie szczędząc ani lekarzy. ani furgonów z mięsem, winem, chlebem i buljonem dla rannych. Niektórzy ranni, których jeszcze siły nie zupełnie opuściły, szli sami, innych zaś, którzy już osłabli od zbytniego upływu krwi, lub od długiego nieopatrzenia ran, niesiono na noszach.

Wzgórza między Voltą i Castiglione zajaśniały płomieniami tysiąca stosów, złożonych z połamanych furgonów austrjackich i gałęzi drzew obłamanych burzą i bombami. Tu zmęczeni żołnierze suszyli przemokłe odzienie, inni zaś spali snem twardym na gołéj ziemi, mając pod głową kamień lub kawałek drzewa. Ci, którzy ocaleli w téj strasznéj bitwie, nie mogą jeszcze złowić tchu ze zmęczenia. Trzeba wody, aby zwilżyć spragnione usta, zgotować zupę, ponieważ prawie cała doba przeszła bez żadnego spoczynku i posiłku. Ileż to smutnych scen, ileż to niepowodzeń! Niedostatek żywności i wody coraz bardziéj czuć się daje, całe kompanje, którym kazano zdjąć tornistry, aby ulżyć ciężaru, są pozbawione najgłówniejszych potrzeb życia. Oficerowie i żołnierze muszą zaspokajać pragnienie wodą czerpaną z brudnych kałuży i zmieszaną z krwią.

Niektórzy huzarzy wrócili do obozu między godziną dziesiątą a jedénastą, ponieważ musieli jeździć daleko po wodę i drzewo, a wracając wypróżniali swe manierki, oddając wodę rannym i umierającym, których w wielkiéj liczbie rozrzuconych po polu napotykali po drodze. Nareszcie kawa już gotowa. Lecz w tém posłyszano wystrzały i bicie w bębny: w jednéj chwili huzarzy wskoczyli na konie i pędzili już w cwał w kierunku strzałów, nie zdążywszy wypić kawy, którą wylano z kociołków w czasie trwogi. Wkrótce dowiedziano się o przyczynie zamieszania: francuzkie przednie straże strzelały do swoich towarzyszów wiozących wodę i drzewo, wziąwszy ich za nieprzyjaciela.

Po téj fałszywéj trwodze zmęczeni kawalerzyści zapomnieli o posiłku i za powrótem rzucili się na ziemię i przespali resztę nocy.

Wracając do obozu, co krok spotykali nieszczęśliwych, proszących u nich choć o kroplę wody, aby odwilżyć spiekłe usta, lecz nie mogli uczynić zadość ich żądaniom, ponieważ sami jéj nie mieli. Jeden Tyrolczyk leżący opodal błagał ich napróżno o napój. Nazajutrz znaleziono nieszczęśliwego bez życia a usta jego pełne były piany i ziemi. Twarz jego była obrzękła ciemno zielonego koloru. Tarzał się przez całą noc w najokropniejszych konwulsjach. W zaciśniętych pięściach paznogcie były zachylone. Trudno opisać męki téj okropnéj nocy.

(Dokończenie nastąpi).

wysłuchania obrony naszych praw pogwałconych; nie chcę temu wierzyć, bo jestem przekonany, że uczucie sprawiedliwości winno zawsze przemagać w stosunkach silnego ze słabymi, wielkiego z małymi."

Słowa ministra sprawiły bolesne wrażenie w Atenach.

DEPESZE TELEGRAFICZNE.

HAMBURG, wtorek 29 grudnia po południu. Brygada saska zdąży do Rendsburga 31 grudnia i jenerał Hakes zajmie tam tymczasową główną kwaterę.

Gazeta Hadersleben ska oddana ministrowi Hall oznajmuje z d. 26 grudnia z Danewirke, że według otrzymanego telegrammatu z Kopenhagi, na odbytéj tegoż dnia konferencji między królem, ministrami i członkami prawicy sejmowéj, przemogło to zdanie, iż niepodobna w drodze konstytucyjnéj obalić ustawy zasadniczéj 18 listopada. Taż gazeta dodaje, że przesilenie gabinetowe ukończyło się przez pozostanie wszystkich ministrów na dotąd zajmowanych przez nich posadach.

HAMBURG, wtorek 29 grudnia wieczorem. Donoszą z Kopenhagi, że według dziennika Dagbladet, minister Hall pozostanie na urzędzie. Tenże dziennik mówi, że wojna jest blizka.

Dziennik Foedrelandet twierdzi, że p. Hall podjął się utworzenia nowego gabinetu.

Dziennik Berlingske Tidende mówi, że nic jeszcze stanowczego nie zaszło; że jenerał von Meza obejmuje naczelne dowództwo czynnego wojska, oraz że jener. Kauffman mianowany został naczelnikiem głównego sztabu.

KOLONJA, wtorek 29 grudnia wieczorem. Gazeta kolońska ogłosiła tekst listu pisanego przez książęcia na Augustenburgu do cesarza Napoleona III, tudzież tekst odpowiedzi cesarskiéj z Compiegne 10 grudnia.

Cesarz przyrzeka w téj odpowiedzi spółczucie swoje sprawie opartéj na niezależności i narodowości ludu. Ale, dodaje, ponieważ wielkie mocarstwa związane są przez traktat londyński, ich więc porozumienie się może jedynie rozstrzygnąć to zadanie bez trudności.

Cesarz żałuje, że związek wdał się zbrojnie w sprawę holsztyńską przed rozstrzygnieniem rzeczy o spadkobierstwie. Wynurza pragnienie, aby prawa książęcia Fryderyka, zostały przez sejm związkowy zgłębione i aby zapadłe na nim postanowienie przedstawiono mocarstwom, które podpisały traktat londyński.

KOPENHAGA, wtorek 29 grudnia. Dziennik Berlingske Tidende oznajmuje, że król przyjął wczoraj wieczorem prośbę ministrów o uwolnienie i poruczył panu Monrad, obecnie ministrowi wyznań i oświecenia, utworzenie nowego gabinetu.

HAGA, wtorek 29 grudnia. Pierwsza izba odrzuciła budżet ministerstwa spraw zagranicznych 19-tu głosami przeciw 14-tu. Głównym powodem do tego kroku, była odpowiedź dana cesarzowi Francuzów, że król gotów jest należeć do kongresu.

HAMBURG, środa 30 grudnia wieczorem. Książe Fryderyk na Augustenburgu przybył dziś po południu do Kiel, gdzie ludność przyjęła go z wielkiem spółczuciem.

HAMBURG, środa 30 grudnia o północy. Książę na Augustenburgu przez Hasburg przypłynął parostatkiem aż do Gluckstadt, skąd udał się do Kiel osobnym pociągiem kolei żelaznéj. Odbył wjazd do tego miasta w powozie otwartym o godzinie 3 po południu.

Lud przyjął go z wielkim zapałem i obwołał książęciem Szlezwigu i Holsztynu.

Książę następnie ukazał się ludowi i na jego prośbę zgodził się zabawić trzy dni w mieście jak podróżny, aby zbyt nie utrudniać płożenia kommisarzów związkowych. Książę ma zamiar wrócić po tém do Altony.

Kommisarze związkowi zażądali instrukcji z Frankfurtu.

KOPENHAGA, środa 40 grudnia wieczorem. Dziennik Berlingske Tidende donosi: że nazajutrz ma dójść do skutku gabinet w nowym składzie.

HAMBURG, czwartek 31 grudnia. Gazeta flensburgska oznajmiła we wczorajszym swoim numerze, że królewicz, następca tronu, Fryderyk wkrótce uda się do wojska, obecnie mieszka w Szlezwigu. Podług tego dziennika, król ma wyjechać do obozu w początku stycznia; sprzęty i rzeczy dworskie miały už stanąć w Gottorp.

Piszą do dziennika Nowiniarz hamburski, że Duńczycy nie dowierzają półkom zaciągniętym w Szlezwigu i używają ich do prac przy twierdzach.

ALTONA, czwartek 31 grudnia. W skutek zapadłego wczoraj postanowienia, deputacja magistratu i rady gminowéj wyjechała do Kiel dla złożenia książęciu na Augustenburgu hołdu miasta Altony.

BUKAREST, środa 30 grudnia. Na ostatniem posiedzeniu izby rząd prosił o kredyt sześciu miljonów piastrów na zaprowadzenie dorobanców, to jest żandarmów, oraz innych sług bezpieczeństwa powszechnego; następnie o kredyt 70 miljonów dla zapłacenia summy udzielonéj klasztorom, dla nabycia sprzętów potrzebnych dla wojska, i nakoniec dla opłacenia zaległych przeszłorocznych długów.

KIEL, czwartek 31 grudnia w południe. Oznajmują z dobrego źródła, że książę Fryderyk kazał zapowiedzieć komisarzom związkowym w Altonie przybycie swoje do własnego kraju.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

† Ręka Pańska ciężko nas dotknęła, i serca pokryła żałobą. W dniu pozawczorajszym, w niedzielę 22 grudnia, o godzinie 9-éj wieczorem, przeniósł się do wieczności śp. MICHAŁ BALIŃSKI, w 69-ym roku życia. Mąż krzewieniu instrukcji publicznéj zasłużony, historyk znakomity a pełen najzacniejszéj bezstronności, od poranka żywota oddany pracy ku pożytkowi współziemian, przez cały ciąg pięknego zawodu niespoczął ani na chwilę, i skonał prawie z piórem w ręku. Od lat sześciu dotknięty bolesném cierpieniem, znosił je z prawdziwie męską pogodą umysłu; nic ani go w pracy powstrzymać, ani promiennych poglądów na życie zachmurzyć niemogło. Cześć jego popiołom i wieczny pokój duszy!

W dniu wczorajszym zwłoki śp. Balińskiego przeniesione zostały z domu p. Kazimierza Jeleńskiego przy ulicy Wileńskiéj, do kościoła św. Jana, i wystawiono w kaplicy św. Cecylji. Nabożeństwo żałobne odbędzie się w piątek dnia 27 bież. m., a nazajutrz dnia 28 ciało odprowadzone zostanie do Jaszun, gdzie spocznie obok zwłok Jana Śniadeckiego. Obszerniejszą wiadomość o życiu i pracach śp. zmarłego podamy w jednym z najbliższych numerów „Kurjera".

— BIBLJOTEKA WARSZAWSKA. — W ostatnim tegorocznym tomie téj zasłużonéj, a dziś jedynéj miesięcznéj publikacji naukowo-literackiéj, p. Juljan Bartoszewicz dał znowu ciąg jeden swoich „Tablic historycznych", zawierających spis chronologiczny urzędników rzeczypospolitéj. W obecnym ciągu, ktory jest piątym z kolei, podani są stolnikowie koronni i litewscy. Mozolna to niezmiernie praca, a wielce przydatną dla pracujących nad historją. Wyczerpnięta ze źródeł pierwotnych, bo w największéj części z dyplomatów, z metryk, z pamiętników, a wreszcie z rzadkich lub całkiem niedostępnych gazet wieku XVIII, nietylko że prostuje wiele błędnych podań Niesieckiego, ale bardzo często może być probierzem dokładności opowiadania całego jakiegoś zdarzenia. Z tego powodu życzyćby należało, ażeby praca p. Bartoszewicza po ukończeniu mogła się ukazać w osobnéj książce do podręcznego zaglądania w często się nasuwających wątpliwościach. Bibljoteka Warszawska, drukując to dzieło pojedyńczemi ustępami w ciągu lat kilku, mniéj dogodnie przedstawia je do użycia.— Drugą pracą historyczną w tym tomie, jest napisany przez p. A. Adamowicza „Wstęp do historji piérwszéj elekcij w Polsce" po śmierci Zygmunta-Augusta. Odmawiając ścisłego znaczenia elekcji poprzednim wypadkom, wprowadzającym na tron polski Ludwika, Jadwigę, Jagiełłę, autor w tych i podobnych zdarzeniach widzi tylko torowanie drogi do piérwszego w całéj rozciągłości własnowolnego wyboru Henryka Walezjusza. Faktów nowych nieznajdujemy w téj pracy, będącéj z natury swojéj tylko zarysem historji rozwoju swobód, uwieńczonych prawem elekcji, do któréj opowiadania snadź autor zamierza przystąpić. Ale światły sąd krytyczny, na rozległych widokach oparty, który mieliśmy już nieraz sposobność w recenzjach p. Adamowicza spotykać, występuje tu w całym blasku. To nam pozwala rokować, iż jeżeli za „wstępem" pójdzie sama historja elekcji, otrzymamy w niéj niepospolite dzieło. Na faktach zbywać nie będzie, bo mamy ich moc wielką w szczegółowych opowiadaniach współczesnych; ale pełen świeżości sąd nad niemi przyczyni się niezawodnie do wyjaśnienia wielu późniejszych wypadków.—Trzecią z kolei pracą historyczną w tym tomie Bibljoteki, ujętą wprawdzie w opis podróży, ale przeważnie do zamierzchłéj przeszłości odnoszącą się, jest artykuł znanego archeologa p. Józefa Łepkowskiego: „Ku pamiątce tysiąclecia Piastowego, wycieczka do Kujaw wielkopolskich". W szybkich zarysach przebiega tu autor Kościelec, Duninowskie kościoły, Inowrocław, Kruszwicę, Gopło, Mysząwieżę, Strzelno i Mogilno, a szczególniéj zatrzymuje się nad wykładem znaczenia mitów o Popielu i Piaście. Według p. Łepkowskiego mity owe przedstawiają przewrót społeczny w dziejach narodu, upadek starego porządku reprezentowanego przez Popiela, a zakwitnięcie nowego, którego Piast zostaje wyobrazicielem. Tłómaczenie to jest nader zręczném, i nieodmówilibyśmy mu nawet zupełnéj słuszności, gdyby w dziejach prawdopodobieństwo można było stawić na równi z prawdą.—Do rzędu artykułów historycznych odnieść też należy pracę bezimienną, będącą w blizkiéj styczności z poprzednią: „Epoka Piastów pod względem literatury i oświaty uważana." Szczęśliwą myśl powziął autor ocenienia starych kronikarzy pod względem ich wartości literackiéj; historycy szukali w nich dotąd jedynie faktów i zaciekali się w wykryciu prawdziwości lub mylności ich opisów. Artykuł obecny traktuje o kronikach Marcina Galla, Mateusza herbu Cholewa i Wincentego Kadłubka, jako o wyobracicielkach stanu kultury kraju w chwili kiedy je pisano, i pochlebne stąd wnioski dla téj kultury wyprowadza. Szkoda, iż rozprawa bezimiennego autora jest zbyt pobieżną, a więc nie całkiem przekonywającą sama z siebie o trafności założenia. Po pracach, dokonanych przez najznakomitszych dziejopisów w przedmiocie stanu oświecenia owéj epoki, trzeba się dużo namozolić, ażeby wykrzesać coś nowego.— W liczbie obszerniejszych artykułów prozą, zanotować tu z obcych należy dalszy ciąg pracy Michała Chevalier: „Starożytny i nowożytny Meksyk," oraz „Skórę tygrysią poemat georgjański z XII wieku, częścią w tłómaczeniu, częścią streszczony przez Kazmierza Łapczyńskiego. O piérwszém dziele wspominaliśmy już razy kilka; ciąg obecny wystawia położenie teraźniejsze Meksyku i ma jak najżywszy interes z powodu wypadków odgrywających się dzisiaj w dziedzinie Montezumów. Co do pracy p. Łapczyńskiego, jest ona śliczną ozdobą tego tomu Bibljoteki, utworem, za który i autorowi i redakcji najżywsza należy się wdzięczność. Dzieje polityczne, równie jak piśmiennictwo Georgjan, były w literaturze polskiéj zupełnie pomijane; tu zapoznajemy się z obójgiem ku prawdziwemu naszemu zadowoleniu. Najznakomitsze dzieło piśmiennictwa georgjańskiego mamy teraz całe przed sobą; a obok tego obszerny wstęp historyczny i mnogie do przekładu załączone noty, pozwalają czytelnikowi rozpatrzyć się w tym świecie rzeczywistości, na którym fantazja poety cudny swój utwór wyzorowała. Wszystko to tak nowe, a tak zajmujące i nauczające, że się niém nacieszyć nie można.—Z utworów wierszowanych, mamy tu dokończenie rozpoczętego w tomie przeszłym tłómaczenia „Marji Delorme" Wiktora Hugo przez A. Korzeniowskiego, oraz przekład „Ziemskiego żywota i apoteozy artysty" z Goethego przez Ludwika Jenike. O piérwszém dziwnie pięknem tłómaczeniu pana Korzeniowskiego wspominaliśmy już przed naszymi czytelnikami. Drugie ma wszystkie zalety przekładów p. Jenike; można tylko zrobić uwagę, iż ten sam utwór jest już w tłómaczeniu polskiém Władysława Syrokomli, że wolelibyśmy zatém rzecz jakąś dotąd piórem polskiém nietkniętą, i właśnie z Goethego, którego dzieła p. Jenike tak ślicznie przelewać umie.—W sprawozdaniach z dzieł polskich umieszczono w tomie obecnym tylko cztery rozbiory; przyczyną tego po części jest stagnacja w ruchu literackim, ale zdawałoby się, iż zasze coś więcéj zrobić można. Kronika paryzka literacka, naukowa i artystyczna, jak zawsze, przedstawia najzupełniejszy wizerunek życia umysłowego danéj chwili we Francji. Oprócz tego, znajdujemy jeszcze w obecnym tomie uczony rozbiór „Przewodnika nauk politycznych," napisanego w języku niemieckim przez prof. Eschera.—Z nauk przyrodzonych, znalazł tu miejsce tylko jeden, ale wielkiéj wartości artykuł p. t. „Materjały do fauny ichtjologicznéj Polski" przez A. Wałeckiego. Krom naukowego swego znaczenia w zoologji, praca obecna daje bardzo cenny materjał do uzupełnienia słownika polskiego wyrazami niewymyślonemi, ale u ludu pozbieranemi w najrozmaitszych okolicach.—Wreszcie parę artykułów drobnych, wiadomości literackie, kronika bibljograficzna i dostrzeżenia meteorologiczne uzupełniają całość będącéj przed nami książki. Troskliwość redakcji o dobór prac i ciągły postęp w rozwoju pisma, dobrze tuszyć pozwala o jego żywocie w przyszłości.

— Piszą do nas ze ŻMUDZI pod d. 12 grudnia: Drugą połowę jesieni mieliśmy w Worniach pod względem temperatury dosyć łagodną, chociaż ponurą i mokrą. Noce najczęściéj bywały jasne i ciche, a dni słotne i burzliwe. Piérwszy lód pokrył stawy nasze 15 października; piérwszy śnieg zjawił się dnia 25 tegoż miesiąca i krótko potrwał. Dnia 29 października między 9 i 10 godziną wieczorem była widziana słaba zorza północna. Było to półkole światła białego, źle określone, na ciemném a nawet jakby czarném niebie północy, bez kolorów i promieni wyraźnych. Czas podówczas był wietrzny, niebo zmącone, gwiazdy słabo świeciły; w następnych dniach padał śnieg z wiatrem. Dnia 20 listopada około 9 godziny wieczorem świeciła też chwilami zorza północna; ale tym razem występowała w postaci słupów ruchliwych i prędko niknących, po tém zjawisku nastąpił przymrózek z grudą. Dnia 9 grudnia wieczorem, na niebie wolném od chmur w czasie wietrznym, było wielkie koło około księżyca a później na niebie już zachmurzoném pokazywały się tamże wieńce—po czém dwa dni następne były śnieżne i burzliwe. Mrozów tęgich dotąd nie mieliśmy.

Piérwsza połowa jesieni w przeciągu czasu między deszczami zwykle chłodnemi, panującemi około porównania dnia z nocą i piętnastym października tego roku była do tyla u nas łagodna, iż sprzyjała roślinności więcéj, niż samo lato, dosyć chłodne. Dało się to widzieć na georginach, które w ciągu lata wyglądały nędznie, a ożyły i krzewić się powtórnie zaczęły, kiedy się doczekały jesieni ciepléj, i tylko 15 października, będące w ogrodzie, od zimna nocnego na pół zwarzone zostały.

PRZEGLĄD ROLNICZY.

Trudno jest zaiste wytłómaczyć przyczynę nizkich cen zboża, jakie się na tutejszych targach i w ogóle w kraju praktykują przy ożywionéj agitacji handlowéj na rynkach zagranicznych, którą wszędzie obecnie notować możemy. To spadnienie miejscowych cen, uważać należy za objaw chwilowy otrętwienia naszych spekulantów, z którego się obudzić muszą, oraz wywołany koniecznością sprzedaży produktów za jaką bądź cenę dla dostania gotówki. Ceny na wiosnę, a nawet już w lutym i marcu niezawodnie się podniosą. Wywoła podniesienie się ich handel zagraniczny, oraz niezbyt świetna perspektywa zbiorów na rok przyszły. W wielu bowiem gospodarstwach poletki ozime w części zaledwie usiano, w wielu aby jak dla braku uprzęży i robotnika uprawiono, nareszcie i początek zimy tegorocznéj nienazbyt przyjazny wpływ na oziminy wywiera. Kto więc niezbyt potrzebny gotówki i wstrzyma się ze sprzedażą zboża do wiosny, a przynajmniéj do lutego, ten dobry może zrobić interes. Największa trudność z dostawką, ktora drogo bardzo kosztuje, a swoją uprzężą większe mianowicie kresencje trudno całkowicie i wterminie dostawić. Dla tego radzilibyśmy naszym ziemianom ażeby za dobréj drogi i w porze wolniejszéj od innych prac gospodarskich powoli dostawiali zboże do miejsc handlowych t. j. głównych punktów spławu, lub rynków targowych i tam w najętych i zaassekurowanych magazynach lokowali. Zyska się na czasie, na cenie dostawki, którą się niegwałtownie, lecz powoli i za dobréj drogi uskuteczni. Ceny na pszenicę nawet na miejscową konsumpcję podnieść się muszą, bo produkcja pszenicy w porównaniu z jéj potrzebowaniem miejscowem jest bardzo mała, a dowóz jéj skądinąd niepodobny.

Fałszywy stan handlu u nas jak i nienormalny stan całego gospodarstwa najlepiéj objaśnia nieproporcjonalność cen produkcji zbożowéj odnośnie do produkcji zwierzęcéj; kiedy ceny zboża są tak nizkie, że kosztów produkcji nieopłacają, ceny mięsa, łoju, sadła, słoniny, masła, mleka i t. p. do maximum dochodzą.

Jeszcze raz zwracamy na ten przedmiot uwagę gospodarzy tutejszych, że właśnie teraz produkcji zwierzęcéj wszystko poświęcić powinni, gdyż zysk tu oczywisty, bo beczka zboża użyta na ukarmienie zwierzęcia, lub dla powiększenia produkcji mleka, daleko lepiéj i drożéj się przeda, na miejscu przerobiona na mięso, łój, słoninę, masło i t. p. unikając drogiéj i kłopotliwéj dostawki. Bydło lepiéj utrzymane wyjdzie na wiosnę zdrowe i silne, nareszcie pozostanie nawóz dzielny, silny, stokroć przewyższający wartość dotychczasowego naszego obornika, z czystéj słomy pospolicie pochodzącego, który nie wiele cząstek pożywnych z gruntu wyczerpniętych powraca. Zyska więc tu gospodarz na cenie zboża, zyska ogół na zwiększonéj produkcji zwierzęcéj, któréj brak coraz dotkliwiéj uczuwać się daje, zyska hodowla bydła i innych zwierząt gospodarskich na dobrém ich utrzymaniu, nareszcie zyska, co najważniejsza, rola, któréj siły odżywne skutkiem dotychczasowego systemu prowadzenia gospodarki tak ogromnie i powszechnie wyczerpane zostały.

W celu ukarmienia bydląt, jesteśmy za dawaniem osypki bądź ze zmełtego lub gniecionego zboża z sieczką parzoną lub fermentowaną. Gdy zaś na celu będzie powiększenie udoju, to, tu radzimy z własnego doświadczenia, połowę mąki przeznaczonéj na dzienną porcję dawać z parzonką, drugą połowę w postaci pojła. Takim sposobem karm się najlepiéj spienięży i udoj nadzwyczaj powiększy.

Jak dotąd, mimo takiéj taniości zboża i trudności jego spienięźnia, gospodarze nasi niepojęli własnego swego interesu, i jak nędznie bydło u nas jest dziś w ogóle utrzymywane najlepiéj świadczą o tem cielęta na targ przywożone, gdzie tylko skóra i kości, widać ztąd jak matki muszą być nędzne i ile mleka dają, że nawet zaraz po wycieleniu cielęcia wykarmić niemogą.

Drugi tu także błąd, że cielęta przeznaczone na przedaż zbyt wcześnie, bo 8 lub 10-dniowe na targi wysyłają, za które zaledwie biorą kilka złotych, gdy tymczasem za to samo cielę utrzymane do 3 tygodni przy matce dobrze karmionéj 5 rs. wziąć można, to już się i mleko opłaci, i zysk czysty dla gospodarza, zwłaszcza w okolicach odleglejszych od miast wielkich mieszkającego, gdzie mleka słodkiego dostawiać niemożna. Konsumenci mieć będą prawdziwą cielęcinę smaczną i pożywną nie jak dotąd coś nieokreślonego, obrzydliwego, flakowatego niewykształconego mięsa, co nietylko nieposiada żadnéj pożywności ale nawet wstręt wzbudza. Naszém zdaniem bicie cieląt młodszych jak 3 tygodniowych prawem powinno być wzbronione, ile to razy bowiem jemy niewiedząc o tém cielęta tak zwane wyporki, które wcale jeszcze świata nie widziały.

Brak parobków i dziewek ciągle uczuć się daje, co szczególniéj możemy uczuć właśnie o téj porze, która jest terminem umawiania czeladzi. Widzieliśmy kilka tu świeżo zawartych umów i wszędzie pensja o kilka rubli wyższa jak zeszłoroczna, oraz i inne wymagania ze strony parobów zwiększone. W ogóle parobcy chętniéj się najmują do większych majątków, gdzie ich kilkunastu lub więcéj się utrzymuje, jak do mniejszych, liczą widać za słabszy tam nadzór w robocie. O dziewki jeszcze trudniéj, lecz w ogóle gospodarze przyszli do przekonania stwierdzonego rachunkiem, że dziewek i w ogóle kobiet tylko tyle trzymać we dworze ile ich do obrządku domowego potrzeba, do robót zaś późniejszych jako to, zbioru siana, żniwa, kopania kartofli, lepiéj jest choć drogo nająć, jak dziewkę cały rok utrzymywać. Parobcy żonaci, biorący ordynarję, mający dane osobne mieszkanie, kawałek ogrodu pod warzywo, pole pod kartoflę, a mianowicie którym się pozwala utrzymywać na oborze dwornéj krowę i parę owiec, lepiéj się miejsca trzymają i w robocie, pracowitsi i sumienniejsi są od kawalerów będących na stole dworskim. Ostatnie mianowicie przedmioty t. j. krowa i owce są dla nich wielką zachętą.

Ceny targowe w Wilnie z d. 23 grudnia.

Żyta pud 46 do 48 kop.
Pszenicy beczka od 14 do 16 rub.
Jęczmień . . . — 7 — 8 —
Grochu . . . . — 8 — 9 —
Owsa . . . . — 4 — 4 — 50 kop.
Gryki . . . . — 6
Siana pud . . . — „ — „ — 30 —
Kaban podkarmiony bity pud rs. 3.
Wieprz średnio ukarmiony bity pud rs. 4.
Masła pud rs. 9 kop. 50.
Śmietany garniec 75 kop.
Mleka świeżego garniec 20 kop.
Gęś podkarmiona rs. 1 kop 20.
Prosię dwu-tygodniowe 50 kop.

T. S.

THACKERAY.

Gazety londyńskie podały d. 24 grudnia w kilku wierszach, wiadomość o śmierci znakomitego powieściopisarza Thackeraya, który w tym jeszcze tygodniu był zdrów zupełnie i nikt nie przypuszczał nawet, że śmierć go tak prędko zabierze. Cierpienie, które się śmiercią skończyło, trwało tylko trzy dni; umarł nagle. Podajemy tu krótki życiorys jego, wyjęty z Daily News. Juljan Makepeace Thackeray urodził się w Kalkucie r. 1811. Ojciec jego, syn szanownego (tak tytułują księży) Ryszarda Thackeraya z Gedlea w Midlessex pochodził ze starożytnéj rodziny z Yorkshire, i zajmował miejsce w cywilnym zarządzie kompanji wschodnio-indyjskiéj. Przyszły autor został w siódmym roku życia wysłany do Anglji. W czasie téj podróży, okręt, na którym płynął, zatrzymał się przy wyspie ś-téj Heleny. Pacholęciu udało się widzieć Napoleona I. Sam potém opisał to spotkanie. „Czarny mój służący zaprowadził mnie na skały na przechadzkę; idąc powoli, zbliżyliśmy się do ogrodu niewielkiego, w którym znajdował się jakiś człowiek.—To Bonaparte!—rzekł murzyn—zjada on na dzień po jednym okręcie i wszystkie dzieci, które spotka." Thackeraya oddano do szkoły w Charterhouse, o któréj on w pismach swoich nieraz z wdzięcznością wspomina. Stąd przeszedł do uniwersytetu w Cambridge, lecz po skończeniu kursu nie otrzymał stopnia. Po upływie lat kilku stał się właścicielem 20,000 funt. szterlingów; lecz niechcąc prowadzić próżniaczego życia, obrał stan artysty i w tym celu udał się do Włoch i Niemiec. Żył w Wejmarze w epoce, kiedy Goethe był u szczytu swéj sławy, i w listach do pana Lusu złożył wspomnienia swoje o największym z poetów Niemiec. Artystyczne zajęcia, którym się oddawał, wpłynęły wielce na poetyczne utwory jego: kilka powieści ozdobił rysunkami swemi, lecz autor nie zostawił ani jednego obrazu, z którego można byłoby sądzić o talencie malarskim, który kształcił z początku. Miał lat 35 lub 36, kiedy stracił część swoich pieniędzy, wówczas zaczął szczerze pracować nad literaturą. Sława jego, owoc ciężkiéj, mozolnéj pracy, szerzyła się powoli. Piérwsze utwory jego zapomniane i zagubione wśród niezliczonéj liczby bezimiennych artykułów dziennikarskich. Piérwsze podpisane już prace jego, były opowiadania, krytyki, zarysy ogólne, umieszczane w Frasers Magazine; podpisywał się zwykle „Michel Angelo Titmarsh", lub „George Fitz Boodle". Ogólne poglądy, wykwintna ironja i styl nadzwyczaj piękny tych artykułów, zwróciły uwagę takich czytelników jak ś. p. John Sterling, który przepowiedział przyszłą sławę Thackeraya; lecz większość czytelników nie pojęła ich pomnikowéj wartości. Piérwsza książka, którą wydał osobno, była „Księga typów paryzkich" (The Paris Sketch Book, 1840), „Drugi pogrzeb Napoleona"; „Kronika snów" (The Chronicle of Dream) wierszem (1841 r.). Lecz ani te utwory, ani „Rys Irlandji" nie zrobił wielkiego wrażenia na czytelnikach, którzy pozostali wiernymi swym starym przyjaciołom i nie chcieli uznać nowych talentów. Kilka lepszych utworów jego, jak „Brylant Hogarta"; „Bary Lindon" drukowane były w „Frasers Magazine".

Założenie w r. 1841 tygodniowego humorystycznego dziennika wywarło bez wątpienia wielki wpływ na rozwój talentu i sławy Thackeraya. Z początku był pod pseudonimem „Fat Contributor" współpracownikiem w Punch. Gdyby satyra mogła prostować i wykorzeniać wady społeczności, utwory te dopięłyby celu. Imię Thackeraya stawało się co az głośniejszém, zaczęto go zapraszać na współpracownika. W r. 1846, zaczął pracować nad większemi utworami, Najpiérwszy a może i najlepszy jego romans „Targowisko próżności" („Vanity Fair") zaczął wychodzić w tymże roku, a autora okrzyknięto od razu za najlepszego powieścio-pisarza owego czasu. W żadnéj powieści indywidualność talentu Thackeraya nie wykazała się w takiéj całości, a bohaterska jéj Bechi Charp, zostanie na długo typem intrygantki. Nie mówimy nic o jego mniejszych lecz pięknych, porywających utworów, jak „Bal pana Perkinsa", „Lekarz Birch i jego młodzi przyjaciele" i tyle innych a zatrzymajmy się chwilkę i rzućmy okiem na nieporównanego Pendennisa. Romans ten przedstawia człowieka niemiłego charakteru, pomimo dobréj dozy rozumu i poczciwości. W Pendennisie krytycy odkryli w Thackerayu dążność, którą mu potém często wyrzucano: była to chęć przedstawiania ciemnéj strony w człowieku, i brudnéj strony rzeczy, zapominając o pięknem i szlachetném. Wywołało to odezwy z jednéj, sarkastyczne odpowiedzi z drugiéj strony, a w końcu przy drugiem wydaniu skrytykowanego dzieła, które w kilka godzin rozkupiono, umieszczony był wstęp, zawierający ostrą odpowiedź krytykom. W r. 1851 Thackeray przeczytał 6 lekcij o „angielskich humorystach". Na te odczyty przybywały najznakomitsze osoby, a pisarze nieskąpili zasłużonych pochwał. W r. 1852 zjawiła się „Historja Henryka Esmonda".

Pod względem sztuki jest to najlepszy utwor pisarza; lecz jeżeli effekt stanowi główny interes w utworze literackim, to inne jego dzieła, daleko są wyższe od „Esmonda." Szlachetne zwróty i ton tego romansu są wyrazem ustępstwa i uchylenia czoła przed opinją publiczną; przekształcenie to jest skutkiem krytyki, którą wywołał Pendennis. „Newcomes" wydrukowane w r. 1855, zalecają się nadzwyczaj wysokim polotem myśli i dowodzą, że autor umiał przedstawiać szlachetne i piękne charaktery. Powodzenie piérwszych odczytów i pociąg do historycznych studjów wykazujący się jawnie w „Esmondzie," ośmieliły go wypracować odczyty o „czterech Jerzych," ktore miał naprzód w Stanach Zjednoczonych. Przedmiot nie ułatwiał rozwoju pięknéj strony talentu czytającego: o „Jerzych" bardzo mało można powiedzieć dobrego. Lecz w całéj literaturze angielskiéj, z trudnością znajdziemy coś wyższego jak opis smutków starego Jerzego.

Człowiek, który napisał „Jerzych" nie był zimnym ognikiem. W r. 1857 wystąpił jako kandydat na deputata z Oxfordu. Lecz niezręcznie wziął się do tego, głosząc, że pan Cardwel jest bardzo dobrym człowiekiem. Obywatele Oxfordu pomyśleli zapewne, że daleko mu stosowniéj pisać piękne romanse, aniżeli rozprawiać o kolejach żelaznych; nie wybrano więc go. Wkrótce Thackeray wydał „Wirginczyków," ostatni swój wielki utwor. W r. 1860 został wydawcą „Cornhill Magazine," który nadzwyczaj szybko się rozpowszechnił. „Wdowiec Lowel" i „Zdarzenia Filipa" dru-

…owały się w tém piśmie, lecz nie były już one tak znakomite jak pierwsze.

Trudno jeszcze ocenić talent i charakter Thackeraya. Walka, którą wypowiedział obłudzie wykazała tylko żółciowość charakteru jego i wywołała przeciwko niemu oskarżenia o cynizm. Gdyby i tak było, w Anglji i bez tego nadzwyczaj jest wiele ludzi schlebiających słabościom; lecz tak niejest. Pamiętać trzeba, że używał ciągle talentu swego na korzyść udoskonalenia ludzkości, i że przykładem swoim, życiem szlachetném, zachęcał do słuchania literackich jego nauk moralnych i do wierzenia w nie.

Listy
Z GUBERNJI OŁONECKIEJ.
III.
(Dokończenie ob. N. 146).

Do obrzędów weselnych i pogrzebowych łączą się oddzielne miejscowe zwyczaje. Młodzieniec, znudziwszy sobie samotnem życiem, pada do nóg rodzicom i prosi: „Drodzy rodzice, puśćcie mię na obcą obczyznę: dostanę sobie mołodycę, kraśną dziewicę.“ Rodzice zezwalają, mówiąc: „Idź z Bogiem dzieciątko, idź, rodzone!“ Młodzieniec opuszcza na czas swój dom, zbiera przyjaciół i krewnych i udaje się z nimi, gdzie ma na oku dziewczynę. Przybywszy do jéj domu, niewchodzą prosto, lecz pukają w okno, pytając czy można wejść. Zwyczajnie odpowiadają: „Prosimy.“ Gospodarze proszą gości usiąść, lecz ci odpowiadają: „niemamy czasu siedzieć, przyszliśmy w dobréj sprawie, ze swatowstwem.“ Wtenczas zaczynają częstować gości jajecznicą i pierogami i umawiają się, kiedy przyrzeczenie lub odmowa nastąpi. Gdy swatowstwo przyjęte, dziewczyna płacze i podchodząc do gości, zbiera pieniądze. Potém okrywają ją zasłoną i oświadczają obecnym, że dziś zaręczyny i razem dzień wesela naznaczają. Następuje błogosławieństwo, a swat uderza (trzymając polę swego jermiaku) po ręku wszystkich mężczyzn, krewnych narzeczonéj. Śpiewają pieśni, swaci, uderzając w deskę pod pułapem zawieszoną, wołają: „ej, swacie uwijajcie się, prowadźcie narzeczonę, młodemu nudno.“ Przyprowadzają narzeczonę, dają jéj tacę z wódką, którą ona wszystkich częstuje. Każdy powinien położyć na tacy cokolwiek pieniędzy. Za narzeczoną chodzą przewodniczka i płaczka, ciągle podpłakując. Nakoniec dziewczyna podaje wódkę narzeczonemu, ten składa jéj podarunki, między innemi, trzewiki, lecz ona bierze je i rzuca, śpiewając stosowną pieśń. Potem druchny zdejmują z niéj zasłonę końcami bizuna. Przed ślubem narzeczona żegna rodziców, śpiewając stosowne do téj okoliczności pieśni. Przy wyjeździe do cerkwi, druchna podaje młodemu krzemień i krzesiwo, a młodę chrzestny ojciec sadzi na dzieżę i swacia kosę rozplata. Wychodząc, młoda powinna ciągnąć stół, jeśli ma siostry, aby i one prędko za mąż wyszły. Po ślubie odprowadzają parę do domu młodego, przebierają młodę i wprowadzają do gości, którzy wykrzykują: „piękna, młoda!“ Siadają potém za stół godowy. Na każdem weselu ważną gra rolę tak nazwany kletnik, chroniący stadło od czarów i dla tego w nocy ciągle objeżdża dom, gdzie śpią młodzi. Na drugi dzień zrana prowadzą młodych do łaźni, a tymczasem goście uderzają w patelnię, strzelają, tańcują, śpiewają, wrzeszczą i garnki biją. Poczém następuje znowu uczta, tańce, śpiewy.

Oto niektóre zwyczaje przy pogrzebach. Konającego przenoszą z pierzyny na słomę, ażeby, jak mówią, dusza wyprostowała się, która musi zdać rachunek z każdego piórka. Po skonaniu, wnet zjawiają się płaczki i wyją nad umarłym aż do pogrzebu, potém chodzą do krewnych i znajomych nieboszczyka i śpiewając opowiadają jego życie, zwyczaje, a nawet ulubione potrawy.

Święcenie pamięci zmarłych ma niejakie podobieństwo do dziadów naszego litewskiego ludu. Dnia zadusznego w kościele prawosławnym niema. Najczęściéj więc cała wieś naznacza sama dzień do tego obchodu i post przed nim ustanawia. Dwóma dniami przed terminem, zbierają się do jednego z gospodarzy, mającego obszerniejszą izbę i zaczynają krzątać się około urządzenia stypy. Gospodarze wydają tylko potrzebne artykuły, a sami chodzą od kąta do kąta i głośno płaczą. W dniu naznaczonym, nakrywają stoły: jeden na ganku, drugi w sieni, a trzeci w izbie, potém wychodzą wszyscy na spotkanie wyobrażanych nieboszczyków, witając ich: „znużeni jesteście, krewniacy, zjedzcie cokolwiek.“ Późniéj wracają do sieni i izby. Gospodarz, zwracając się do nieboszczyków, mówi: „pewno przeziębliście w wilgotnéj ziemi, a może i w drodze nie ciepło było, ogrzejcie się, krewniacy, na piecu.“ Biesiadnicy zasiadają do stołu. Przed kisielem, gdy wedle zwyczaju śpiewają wieczne odpocznienie, gospodarz otwiera okno, wywiesza na ulicę płótno, na którem spuszczano do grobu jakiegokolwiek umarłego i zaczyna wyprawiać z pieca niewidzialnych gości, żegnając ich w te słowa: „Już czas wam do domu, nóżki pomęczyły się, nie blisko było iść; oto macie miękko, idźcie z Bogiem!“ Niektórzy włościanie rossyjscy, w czasie podobnych obrzędów, zamiatają groby krewnych, rozściełają na nie chustki i opowiadają głośno, co się zdarzyło po ich śmierci.

Śpiewy przy obrzędzie weselnym i pogrzebowym należą do poezji ludowéj, wiele w nich prostoty i uczucia.

Mówiąc wyżéj o religji, powiedzieliśmy, że brak oświaty u ludu, przyczynia się do rozszerzenia sekt i przesądów. Lud tutejszy, ma niezaprzeczenie rozwinięty w sobie przymiot wiary. Tę wiarę widzimy w ścisłém zachowaniu postów i świąt, w zapełnieniu swych mieszkań obrazami świętemi, w częstém żegnaniu się, w budowaniu cerkwi, kaplic i krzyżów, a nareszcie w hojném składaniu ofiar w miejscach cudownych. Ale to tylko grunt, potrzebujący uprawy i zasiewu, co daje religja. Lud czuje, że po za obrębem zmysłowego świata, jest jeszcze inny świat duchowy, ale zbyt ciemne pojęcia religijne niepozwalają zajrzeć do niego. Szuka dla duszy pokarmu, a formy religijne nie dają mu tego. Chwyta się więc utworów własnéj wyobraźni lub tradycyjnych pojęć, zabytków jeszcze pogaństwa, i przywiązuje do nich mocną wiarę, bo ma przynajmniéj wytłómaczenie niepojętych, nadprzyrodzonych rzeczy. Lud wierzy w złe duchy, które od miejsca swego siedliska nazywają się: lesowiki, wodiannyje i domowyje. Wspominając ich, starają się grzecznie mianować: gospodarz, on, druga połowa, dziadek i t. d. Kto chce zobaczyć domowego, niech tylko pójdzie w święto Wielkiejnocy, zrana przedemszą, z zapaloną świécą do obory: tam w którymkolwiek kącie niezawodnie będzie stał on, obrócony twarzą do ściany. Żeby wywołać lesowika, trzeba narąbać młodych brzozek i wierzchołkami złożyć do środka; potém zdjąć z siebie krzyż i stanąwszy pośród brzozek, krzyknąć: dziadku! a wywołany stawi się natychmiast. Są, co zapewniają, że widzieli w lasach złego ducha, kosmatego, z zielonemi włosami na głowie i brodzie; ten djabeł bardzo złośliwy. Dowodzą też, że w wielu jeziorach mieszkają rusałki, które przy zachodzie słońca kąpią się, igrają w wodzie, wychodzą na brzeg i długie swe włosy rozczesują. Lud też wierzy w czary i uroki, na które ma swoje sposoby i leki. Są także rozmaite przepowiednie. Wielka liczba wiewiórek w lesie jest znakiem niezawodnym wojny. Zapewniają, że przed 1812 r. takie było mnóstwo wiewiórek, że stadami biegały po mieście i rozsiadały się po dachach. W tym roku wielki urodzaj na wiewiórki wróżył także wojnę. Wszakże za nadejściem zimy, gdy wiewiórki zmieniają swój czerwony kolor na szary i nastąpił czas polowania na nie, dowodzą, że znikły i wcale niewielka jest ich teraz liczba. Ciekawi jesteśmy, jak też ten fenomen lud objaśni? Jedyna gazeta tu popularna, jako przypadająca do stopnia oświecenia tutejszych czytelników-kupców, „Syn Otieczestwa“, może na tych postrzeżeniach swych zwolenników zechce opierać dalsze swe polityczne poglądy... Ale od przesądów przeszliśmy do polityki i gazet, co do naszego przedmiotu nienależy. Kończymy więc, odkładając dalszą gawędkę do następnego listu.

SPROSTOWANIE.

W Kurjerze Wileńskim 1863 r. w N. 124 ogłoszony został artykuł mój p. t. „Mgła sucha“ z błędami tyczącemi się dat, wcale nie pochodzącemi odemnie. Przeto za obowiązek poczytuję wszystkie te daty sprowadzić do jednego mianownika, trzymając się w tym razie dat kalendarza Juljuszowego (t. j. starego) i stawiąc z kolei, jak która umieszczoną była w artykule.

Ostatnie w tym roku zadymienie, które spowodowało napisanie artykułu, przypadło 25 i w dniach następnych aż do 29 września; chmury pierzaste przesunęły się po niebie 27 września; mała smuga chmur pierzastych widziana była 28 września; lato wiosenne mieliśmy od 29 marca do 8 kwietnia; zadymienie kilkakrotne tego lata było 14, 29 i 30 czerwca, 10, 11, 26, 27 i 28 września; pajęczyna biała obficie spadała i w nocy następował deszcz 14 i 16 września; dym, po ostatniém zjawieniu się, rozpędzony został wiatrem chłodnym i mgłą mokrą 29 września. Po chłodzie, znowu ocieplało 3 października; grzmoty bez chmur słyszane były 25 września; dym najgęstszy i najwięcéj wonlejący był 26 września. Pan Szylański widział smugę światła białego 27 września, p. Monkiewicz postrzegł włócznię ognistą 30 września; huk przeciągły z drganiem w powietrzu i jakby trzęsieniem ziemi 30 września, oraz 1 i 2 października; mnóstwo pająćzków i wielka obfitość pajęczyny białéj jak śnieg 14 i 16 września.

Ks. A. Kossarzewski.

KURSA GIEŁDOWE.

PETERSBURG, 19 (31) grudnia.

Sześcioprocentowe ross. srebr. . . . 104 %.
Pięcioprocentowe 1-éj pożyczki . . . . „
„ 2-éj „ . . . . . „
„ 3-éj „ . . . . . „
„ 4-éj „ . . . . . 88¼.
„ 5-éj „ . . . . . 88½, 89, 89¼.
„ 6-éj „ . (żąd.) . 100½.
„ 7-éj „ . . . . . 95¾, ⅞.
Czteroprocentowe 1-éj, 2-éj, 3-éj i 4-éj poż. „
„ 5-éj poż. . . . . „
Pięcioproc. bilety banku państwa. 94⅞, 95—94¾, ½.
Akcje Głównego Tow. kolei żelaz. . . 110, 110½.
Obligacje 4½ proc. tegoż. Tow. . . „
Akcje ryzko-dynab. kolei żelaz. . . 93, 93½.
Weksle (na 3 mies.): na Londyn 35, 35⅛, p.
— — na Amsterdam 171¾, 172¼ c
— — na Hamburg 31, 30⅞ sz. b.
— — na Paryż . . 366, 367 c.
Disconto 9½—10%.
Półimperjały 5 r.—60 k.

WARSZAWA, 30 (18) grudnia.

Listy zastawne oprócz kuponu . . . 14 r. 18½
Obligi skarbowe — (żąd.) — . . . . 80— 25 —
Akcje Główn. Tow. kolei żel. (żąd.) . . „ — „ —
Akcje spółki żeglugi parowéj . . . . „ — „ —
Obligacje tejże spółki . . . . . . „ — „ —
Akcje drogi żel. warsz.-bydgoskiéj (ż.) 80— „ —
— — warsz.-wiedeńskiéj. (ż.) „ — „ —
Weksle: na Berlin (2 mies.) za 100 tal. 103— 27½—
— na Hamburg (2 m.) za 300 m. 157— 20 —
— na Paryż (2 mies.) za 300 fr. 82— 20 —
— na Wiedeń (2 mies.) za 150 złr. 87— 60 —
— na Londyn (2 mies.) za 1 fst. 6— 88 —
— na Petersburg (1 m.) za 100 r. „ — „ —
— na Moskwę (1 mies.) za 100 r. „ — „ —

BERLIN, 30 (18) grudnia.

Rossyjskie 5-procentowe 5-éj poż. . . 80¾, %.
— — 6-éj poż. . . . 92¾.
Polskie obligacje skarbowe oprócz kup. . 71⅞.
— listy zastawne . . . . . . 81½.
— bilety banku polsk. . . . . 8[illegible]⅞.
Weksle: na Petersburg (3 tyg.) za 100 r. 96½ t.
— na Warszawę (krótki term.) za 90 r. 86 tal.

HAMBURG, 30 (18) grudnia.

Rossyjskie 5-proc. 5-éj pożyczki. . . „ %.
— — 6-éj pożyczki . . . 87½ %.
— — 7-éj pożyczki . . . 86½ % b.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. 29⅞ sz. b.

AMSTERDAM, 30 (18) grudnia.

Rossyjskie pięcioproc. 5-éj pożyczki. . 77¼ %.
— — 6-éj p. . . . . 87⅞ c.
Weksle na Petersburg (3 mies.) za 1 r. „ c.

LONDYN, 30 (18) grudnia.

3-procentowe ang. konsolidy. . . . 91⅞ %.
Rossyjskie 5-proc. 2-éj poż. . . . . 92.
— — 7-éj poż. . . . . „
Weksle na Petersburg (3 mies.) . . . 33¼, ½ p.
Bank zniżył disconto do 7%.

PARYŻ 30 (18) grudnia.

Renta 3-proc. 66, 30%
Akcje kredytu ruchomego. 1033
Akcje Główn. Tow. kol. żel. . . . . 412,50.
Weksle na Petersburg za 1 r. (3 m.) . 347,344 c.

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Въ Виленской губернской строительной и дорожной коммисіи будутъ производиться 9 марта будущаго 1864 года торги съ переторжкою чрезъ три дня, т. е. 13 марта, на отдачу въ подрядъ перестройки каменнаго зданія присутственныхъ мѣстъ въ г. Вильнѣ. Работы раздѣлены на три года. По смѣтамъ исчислена общая сумма 145,541 р. 29 к.— Въ *первомъ* году назначено къ исполненію работъ на сумму 71,050 р. 48 к.; во *второмъ* на 51,481 р. 30 к. и въ *третьемъ* на 23,009р. 51 к.—Въ обезпеченіе этой операціи требуется залога на одну третью часть подрядной суммы перваго года. Къ переторжкѣ не позже 12-и часовъ назначеннаго дня, могутъ быть присланы объявленія въ запечатанныхъ конвертахъ съ благонадежными залогами. Послѣ переторжки никакія уступки принимаемы не будутъ. Проэктъ, смѣты и кондиціи можно разсматривать въ присутственные дни въ канцеляріи коммисіи.
1—604

W Wileńskiéj gubernjalnéj kommissji budowniczéj i drożnéj odbędą się 9 marca 1864 roku targi z przetargiem po upływie 3 dni, t. j. 13 marca na oddanie z podradu przebudowania gmachu murowanego dla subseliów w m. Wilnie. Roboty rozłożone na 3 lata. Wedle kosztorysów wyliczona ogólna summa 145,541 rub. 29 kop. W pierwszym naznaczono robot do wykonania na summę 71,050 r. 48 kop., w drugim na 51,481 r. 30 kop., i w trzecim na 23,009 rub. 51 k. Dla ubezpieczenia téj operacji potrzebna jest kaucja na trzecią częścią summy podradowéj pierwszego roku. Na przetarg, nie późniéj jak do godz. 12-éj w dniu oznaczonym, mogą być przysyłane deklaracje opieczętowane z pewnemi kaucjami. Po przetargu żadne ustępstwo przyjętem nie będzie. Projekt kosztorysy i warunki mogą być przejrzane w dni powszednie, w kancellarji komissji. 1—604

Виленской губерніи Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 15 числа будущаго января 1864 года будутъ производиться въ мѣстечку Сморгоняхъ торги на продажу имущества Сморгонскихъ купцовъ Абрама, Ели-Лейбы и Давида Брудныхъ; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на обозначенное число въ м. Сморгони. 1—598

Wileńskiéj gub. Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, że 15 przyszłego miesiąca stycznia 1864 r. odbędą się w miasteczku Smorgoniach targi na przedaż majętności kupców Smorgońskich Abrama, Eli-Lejby i Dawida Brudnych. Życzący więc wziąć udział w targach raczą stawić się na dzień oznaczony w m. Smorgoniach. 1—598

Виленской губерніи, Ошмянскій уѣздный судъ объявляетъ, что 14-го числа января будущаго 1864 года будутъ производиться въ присутствіи сего суда торги, на продажу движимаго имущества помѣщицы Фельдмановой; почему желающіе участвовать въ сихъ торгахъ благоволятъ явиться на обозначенное число въ присутствіе сего суда.
1—606

Wileńskiéj gubernji Oszmiański sąd powiatowy ogłasza, że 14 stycznia 1864 r. odbędą się w izbie posiedzeń tegoż sądu targi na przedaż ruchomości obywatelki Feldmanowéj; życzący więc wziąć udział w tych targach raczą stawić się na termin oznaczony w izbie posiedzeń sądu. 1—606

Канцелярія попечителя Виленскаго учебнаго округа симъ объявляетъ, что, по неутвержденію г. попечителемъ состоявшихся торговъ, въ оной будутъ производиться 28 декабря текущаго года торги, съ узаконенною переторжкою 31 того же мѣсяца, на очистку въ двухъ домахъ принадлежащихъ управленію округа дворовъ, отъ снѣга и всякой нечистоты, а также отхожихъ мѣстъ и дымовыхъ трубъ въ этихъ домахъ, въ продолженіи 1864 года. Желающіе участвовать въ торгахъ, могутъ явиться въ канцелярію округа, на вышеозначенный срокъ съ узаконенными залогами.

Правитель канцеляріи Осипъ *Романкевичъ.*
Столоначальникъ А. *Богдзевичъ.* 1—610

Bióro kuratora wileńskiego naukowego okręgu ogłasza, iż z przyczyny niezatwierdzenia przez p. kuratora licytacji, odbędzie się w niém 28 grudnia bieżącego roku licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem 31 tegoż miesiąca dla oczyszczania w dwóch domach należących do zarządu okręgu dziedzińców od śniegu i wszelkiéj nieczystości, tudzież kloak i kominów w tych domach w ciągu 1864 roku. Interessowani raczą zgłosić się na termin wskazany z prawnemi ewikcjami.

Rządca biura Józef Romankiewicz
2—610

Гродненская палата государственныхъ имуществъ, въ дополненіе объявленій въ N. 128 Вѣстника, объявляетъ, что 8 января 1864 года будутъ производиться въ присутствіи ея публичные торги, съ узаконенною чрезъ три дня переторжкою, на отдачу съ 23 апрѣля 1864 года въ содержаніе: Гродненскаго уѣзда, мельницы изъ выстройки при деревни Ковали съ доходомъ 250 руб., на 24 года, и Слонимскаго уѣзда причисленной къ фермѣ Островъ-Лисевичи 1 мельницы съ доходомъ для мельника, съ доходомъ 28 руб., по 1867 годъ. 3—570

Grodzieńska izba dóbr państwa w dopełnieniu ogłoszeń swych w N. 128 Kurjera ogłasza, iż 8-go stycznia 1864 roku odbędzie się w niéj licytacja z prawnym we trzy dni przetargiem, na wydzierżawienie od 23 kwietnia 1864 roku w grodzieńskim powiecie młynu po wybudowaniu przy wsi Kowale z dochodem 250 rub. na lat 24—i słonimskiego powiatu przypisanego do fermy Ostrow-Lisiewicze 1 młynu z dochodem 28 rub. do 1867 roku. 3—570

ОБЪЯВЛЕНІЕ
ОБЪ ИЗДАНІИ ВЪ 1864 ГОДУ
ЗАНЯТІЙ КОМИТЕТА ГРАМОТНОСТИ.
(Прибавленія къ „Трудамъ Императорскаго Вольнаго Экономическаго общества.“

Программа этого журнала слѣдующая:

1) Протоколы засѣданій комитета и имена лицъ, поступающихъ въ комитетъ.

2) Извѣстія о дѣятельности членовъ-корреспондентовъ комитета и провинціальныхъ обществъ для распространенія въ народѣ образованія.

3) Замѣчательныя мнѣнія и предложенія о способахъ содѣйствовать народному образованію, поступающія въ комитетъ.

4) Извѣстія объ учрежденіи народныхъ книжень и читаленъ, объ открытіи народныхъ школъ, отчеты о дѣятельности и средствахъ ихъ, и вообще различныя свѣдѣнія, доставляемыя членами комитета и касающіяся народнаго образованія.

5) Разборъ учебныхъ пособій и народныхъ книгъ.

6) Списки книгъ, одобренныхъ комитетомъ для народныхъ школъ и учителей.

7) Свѣдѣнія о коммисіонерствахъ комитета.

8) Объявленія о концертахъ, чтеніяхъ и прочихъ мѣрахъ, принимаемыхъ комитетомъ для усиленія своихъ средствъ.

9) Приглашенія публики къ пожертвованіямъ.

10) Извлеченіе изъ корреспонденціи комитета.

11) Приложенія: буквари, указанія способовъ обученія грамотѣ, небольшія сочиненія для народа и т. п. Эти приложенія будутъ выпускаться по мѣрѣ возможности и средствъ.

Такъ какъ обыкновенныхъ собраній комитета грамотности бываетъ въ годъ 9-ть; то будетъ выдано 9-ть выпусковъ *занятій комитета грамотности.*

Годовое изданіе будетъ заключать въ себѣ около 30 печатныхъ листовъ обыкновеннаго восьмидольнаго формата.

Подписная цѣна *„Занятій Комитета Грамотности“* 1 р. съ пересылкою. Подписчики на Труды Императорскаго Вольнаго Экономическаго общества получаютъ это изданіе за 50 к. съ пересылкою.

Подписка принимается въ С. Петербургѣ въ домѣ Императорскаго Вольнаго экономическаго общества, въ 4-й ротѣ Измайловскаго полка, и въ книжномъ магазинѣ Серно-Соловьевича на Невскомъ проспектѣ, въ домѣ Петропавловской церкви. Иногородные адресуютъ свои требованія въ *Комитетъ Грамотности*, въ С. Петербургѣ.
1—595

МАГАЗИНЪ
КНИЖНЫЙ И МУЗЫКАЛЬНЫХЪ НОТЪ
В. МЮЛЛЕРА
ВЪ КОВНѢ

издалъ слѣдующія музыкальныя новости:

СТЕФАНЪ БАТОРІЙ, танецъ приспособленный къ фортепіано сочиненіе Эбанна, 60 коп. сер.

DEMANDE et REPONSE— танецъ, приспособленый къ фортепіано, тогоже 30 коп. сер.

ОЧИ— Романсъ на Баритонъ 40 коп. с., **ДУМА**— на теноръ, тогоже— 50 коп. сер.

GALOP BRILLANT, сочиненіе Мыткевича, 45 коп. сер., Можно ихъ пріобрѣсти во всѣхъ музыкальныхъ магазинахъ какъ здѣшнихъ, такъ и иностранныхъ.

Притомъ имѣю честь объявить, что магазинъ этотъ снабженъ всегда музыкальными композиціями, и вмѣстѣ съ тѣмъ обиленъ произведеніями на всѣхъ языкахъ и во всѣхъ отрасляхъ литературы; а вслѣдствіе сношеній съ книгопродавцами туземными и иностранными онъ въ короткое время получаетъ всѣ творенія литературныя и музыкальныя, вновь выходящія въ свѣтъ; недостающія же сочиненія въ самое короткое время выписываетъ.

Почтенные подписчики, получающіе періодическія изданія изъ этого магазина и желающіе получать оныя и въ будущемъ году, благоволятъ поспѣшить подпискою, ибо въ противномъ случаѣ высылка первыхъ номеровъ замедлится. При книжномъ и музыкальномъ магазинѣ находится тоже:

МАГАЗИНЪ ФОРТЕПІАНО НОВѢЙШЕЙ ПАРИЖСКОЙ КОНСТРУКЦІИ.

Онъ помѣщается на зимнее время въ домѣ г. Лей на первомъ этажѣ, но съ мѣсяца мая будущаго года въ зданіи бывъ Риттера, въ углу стараго и новаго города. 3—600

Nakładem
KSIĘGARNI I SKŁADU NUT MUZYCZNYCH
W. MÜLLERA
W KOWNIE,

wyszły następujące nowości muzyczne:

STEFAN BATORY, POLONEZ na fortepian przez Ebanna kop. 60.

DEMANDE et REPONSE na fortepjan przez tegoż, kop. 30.

OCZY, ROMANS na **BARYTON** kop. 40. **DUMA SPIEW** na Tenor przez tegoż kop. 50.

GALOP BRILLANT przez Mytkiewicza kop. 45, i są do nabycia we wszystkich składach muzycznych w kraju i zagranicą.— Zarazem mam honor donieść, że magazyn ten utrzymuje ciągle dobrze zaopatrzony skład muzyczny, oraz księgarnię obfitą w dzieła we wszystkich językach i oddziałach literatury, a obok tego przy ułatwionych stosunkach z księgarzami krajowemi i zagranicznemi, dosyłane ma o ile możności najrychléj nowo publikowane płody literackie i muzyczne, a chwilowo brakujące dzieła w najkrótszym czasie sprowadza.

Szanowni prenumeratorowie, którzy otrzymują pisma perjodyczne z téj księgarni, a życzą sobie na rok przyszły je mieć, raczą pośpieszyć z przedpłatą, aby nie doznali opóźnienia w odbieraniu pierwszych numerów.

Obok księgarni i składu muzycznego, znajduje się także

SKŁAD FORTEPIANÓW NAJNOWSZEJ PARYZKIEJ KONSTRUKCJI.

Magazyn ten mieści się na czas zimowy w domu p. Ley na pierwszem piętrze, a od miesiąca maja r. p. znowu w lokalu dawniéj Rittlera przy rogu Starego i Nowego miasta.
3—600

Нуженъ домашній Наставникъ въ деревню къ двумъ мальчикамъ окончившимъ 5-ый классъ гимназіи. Объ условіяхъ можно узнать у ученаго секретаря виленскаго музеума, Маврикія *Круповича.* 2—607

Potrzebny jest na wieś **GUWERNER** do dwóch chłopców, którzy skończyli klassę 5-tą. Bliższych szczegółów udzieli sekretarz naukowy muzeum Maurycy Krupowicz. 2—607

Книжный магазинъ **МАВРИКІЯ ОРГЕЛЬБРАНДА** въ Вильнѣ получилъ транспортъ новыхъ:

ЗАБАВЪ ДѢТСКИХЪ И ОБЩЕСТВЕННЫХЪ ИГРУШЕКЪ,

а также **МАТОВЫЕ ЛИСТЫ СЪ ОБРАЗЦАМИ**: дворцовъ, домовъ, хижинъ, крѣпостей, театровъ, мельницъ, магазиновъ, отдѣльныхъ комнатъ и т. п. Они вырѣзываются отдѣльно изъ частицъ, нарисованныхъ на листѣ, засимъ склеиваются по прилагаемымъ образцамъ и устанавливаются на досчечкѣ или картанной бумагѣ. Построеніе подобнаго зданія доставляетъ много удовольствіяне только дѣтямъ, но и болѣе взрослымъ и вмѣстѣ съ тѣмъ приноситъ пользу развитіемъ и образованіемъ вкуса. Поэтому смѣло рекомендуется этотъ новый родъ забавъ. Цѣна отдѣльному раскрашенному листу изъ твердой бумаги только 30 коп.

Do księgarni **MAURYCEGO OLGEBRANDA** w Wilnie, nadszedł transport nowych **ZABAW, GIER DZIECINNYCH I TOWARZYSKICH.** oraz **MALOWANE ARKUSZE WZORÓW** na Pałace, Domy, Chatki, Fortece, Teatra, Młyny, Magazyny, Pokoje pojedyńcze i t. p. Wycinają się one pojedyńczo z cząstek narysowanych na arkuszach, potém sklejają według załączonych wzorków i ustawiają na deseczce lub tekturze. Dokonanie podobnéj budowy niewymówną radość sprawia nietylko dzieciom, lecz i doroślejszéj młodzieży, przynosząc zarazem i korzyść przez kształcenie smaku. Dla tego najśmieléj ten nowy rodzaj zabawy się poleca. Cena pojedyńczego kolorowanego arkusza na sztywnym papierze, tylko 30 kop. 2—599.

ИКРУ ЗЕРНИСТУЮ ЛУЧШАГО СОРТА и мало соленную семгу получилъ *Эдуардъ Фехтель.*

KAWIOR RZADKI W LEPSZYM GATUNKU i Siemgę mało soloną otrzymał **EDWARD FECHTEL.** 2—611

ОБЪЯВЛЕНІЕ съ просьбою, чтобы взявшій сего декабря изъ прехожей канцеляріи г. Виленскаго гражданскаго губернатора вмѣсто своей чужую шубу, благоволилъ въ скорѣйшемъ времени отнести таковую въ это мѣсто, иначе же властитель вынужденъ будетъ по открытіи сего господина просить о поступленіи съ нимъ по законамъ.

OGŁOSZENIE, z prośbą, ażeby osoba ktore 20 tego miesiąca zabrani z sieni biura jw. Wileńskiego cywilnego gubernatora zamiast swego cudze futro (szopy) raczyła odnieść takowe do tego miejsca w jak najrychlejszem czasie; w przeciwnym zaś razie właściciel zmuszonym będzie, po wykryciu tego jegomości, prosić o p stąpienie wedle prawa. 1—616

По причинѣ потери одного экземпляра довѣренности, данной мнѣ отцемъ моимъ въ Новогрудскомъ уѣздномъ судѣ 1863 года февраля 18 дня за N. 9, объявляю, что лица лично меня не знающія, должны таковый документъ при заключеніи договоровъ и дѣланіи займовъ считать недостаточнымъ, дабы предохраниться отъ подлога.

Князь Матвѣй **РАДЗИВИЛЛЪ.**

Z powodu zgubienia jednego egzemplarza plenipotencji wydanéj mi przez ojca mego w sądzie powiatowym Nowogródzkim w roku 1863 dnia 18 lutego pod N. 9 ogłaszam, iż osoby nie znające mię osobiście winne dokument takowy przy zawieraniu umów i zaciągania pożyczek uważać za niedostateczny dla uniknięcia podstępu.

Maciéj książę **RADZIWIŁŁ.** 1—615

ДАМА хорошо знающая музыку, желаетъ преподавать уроки на фортепіано. Адрессъ можно получить въ канторѣ Редакціи Виленскаго Вѣстника 2—613

OSOBA gruntownie posiadająca muzykę, życzy dawać lekcje na fortepjanie. Bliższą wiadomość powziąć można w Redakcji Kurjera
2—613

---

16 декабря въ 7 часовъ вечера на Большой улицѣ, потерянъ пакетъ нотъ; нашедшій таковыя благоволитъ отнести въ домъ гр. Стефана Плятера, Рожанской, за что будетъ вознагражденъ.
3—608

Дозволено Ценсурою. 23 Декабря 1863 г. Вильно.

W Drukarni A. H. Kirkora.